

A szociális ágazat monitorozásának helyzete

(Helyzetértékelés az ágazati információs stratégia megalapozásához)

Készítette: Dr. Fazekas Rozália

2005. május

Tartalom

I. Általános jellemzők

1. Széttagoltság ill. az egységesség hiánya

- Fogalmak eltérő értelmezései
- Helyi igényekhez, lehetőségekhez igazodás
- Az információk gyakran nem jutnak el az érdekelt felhasználókhoz

2. A különböző célok szolgálatában álló adatrendszerek, adatbázisok közti módszertani eltérés nem kellően tisztázott

- A statisztikai (OSAP) célú adatrendszerek és a költségvetési tervezést, beszámoltatást szolgáló adatrendszerek kapcsolata
- A nemzetközi összehasonlítást célzó adatrendszerek kapcsolata egymással, és a hazai felhasználást szolgáló adatrendszerekkel

3. Az információ mennyisége részben több, részben kevesebb a szükségesnél

- A statisztikában sok a kevésbé használt, öncélúnak tűnő információgyűjtés
- Párhuzamosan léteznek részben hasonló tartalmú adatrendszerek, adatbázisok
- Hiány a hatékonysági vizsgálatokra alkalmas egzakt információkban
- A nemzetközi összehasonlításra lehetőséget adó, un. „funkcionális” megközelítés hiánya
- Egy lehetséges megoldás a PM szakfeladat rend lényeges átalakítására

4. Külföldre kimenő adatok hiányosságai és összehangolatlansága

- Szociális fogalmak eltérő fordításai a különböző intézmények kiadványaiban
- Adatszolgáltatás az OECD-SOCX adatbázis számára
- A vezetői támogatás korlátozott a jogilag még nem kötelező EU adatszolgáltatásoknál
- Összehangolatlanság a különböző nemzetközi adatbázisok fogalmi rendszerei között.

II. Adatforrások

Primer adatok:

1. Statisztikai adatgyűjtések

- OSAP
- Népszámlálás, mikrocenzus és egyéb, jogszabály által kötelezően elrendelt, nem OSAP -adatfelvételek
- Kutatóintézetek, piaci szervezetek által készített adatfelvételek

- Helyi adatgyűjtések, OSAP-ban meg nem jelenő minden további, statisztikai céllal készült adatfelvétel

2. Az államháztartás pénzügyi adatai

- Adminisztratív azonosítási jellegű adatok, információk
- Költségvetési, pénzügyi, számviteli adatok és információk
- A költségvetési adatokhoz és információkhoz kapcsolódó természetes mutatószámok.

3. Költségvetési intézmények irányítási célú adatai

4. Nonprofit szervezetek, egyházak adatai

5. Az előzőekből felépülő adatrendszerek ill. adatbázisok

- Minisztériumok
- Minisztériumok irányítása alatt működő országos intézmények
- Önkormányzatok
- Szociális intézmények
- KSH

Szekunder adatok (Kiadványok, publikációk)

- KSH rendszeres és eseti kiadványai
- Minisztériumokban készült tanulmányok, összefoglalók, jelentések
- Kutatóintézetek által készített anyagok (TÁRKI, stb.)
- Nemzetközi felkérésre (EU, OECD, ILO stb.) itthon készült jelentések
- Nemzetközi szervezetek által készített kiadványok

III. Az adatok minősége és befolyásoló tényezők

1. Az adminisztratív és a statisztikai adatok minőségének eltérése

2. A statisztikai adatok minőségét, felhasználhatóságát befolyásoló tényezők

- A kérdőív és a kitöltési útmutató terjedelme, minősége
- Ellenőrzés ill. szankciók
- A reprezentatív statisztikai adatok és az adatminőség összefüggése

IV. Az adatok felhasználásának kultúrája

1. Az adatok szakszerű használatának feltételei

- Alapfokú statisztikai ismeretek megléte
- A publikációval kapcsolatos követelmények ismerete
- A szakmai igényességet megkövetelő és biztosító munkahelyi környezet

2. Az adatfelhasználás minőségének jellemzői az egyes adatfelhasználóknál

V. A tanulmány főbb gondolatainak, javaslatainak összefoglalása

Mellékletek

1. A TEÁOR valamint a PM szakágazati és szakfeladat rendjének jelenlegi kapcsolata a szociális ellátások területén
2. Szolgáltatások Jegyzéke
3. Az önkormányzati költségvetési beszámoló 12. űrlapja
4. Az önkormányzati ill. intézményi költségvetési beszámoló 21. űrlapja: Kiadások tevékenységenként
5. Az önkormányzati ill. intézményi költségvetési beszámoló 37. űrlapja: Feladatmutatók állománya
6. Egy javaslat a szakfeladat rend átalakítására a szociális intézményi ellátásoknál (2003.)
7. Eltérések az OECD SOCX és az ESSPROS kategorizálásában
8. MISSOC (A Szociális Védelem Közösségi Információs rendszere)

A szociális alágazat monitorozásának helyzete

A magyar nemzetgazdaság ágazati szerkezetében a szociális terület az „N” ágazat (Egészségügyi és szociális ágazat) alágazatát képezi. Társadalmi jelentőségénél fogva e területet is szervesen be kell illeszteni a „Magyar Információs Társadalom Stratégia” rendszerébe. Az informatika lehetőségeinek jobb kihasználása rendszerszemléletet, fogalmi pontosságot igényel, amelynek ezen a területen különösen nagy lenne a hozadéka.

Az alábbi tanulmány áttekinti a szociális alágazatban keletkező és áramló információk főbb sajátosságait. A hangsúlyt a problémákra, a szükséges koordináció hiányára helyezi, helyenként utalva a lehetséges megoldásra is. Az egyes részek kidolgozottsága eltérő. Azon témák kerülnek részletesebb kifejtésre, amelyek a szerző szakterületébe tartoznak, tehát ahol lehetőség nyílt személyes tapasztalatszerzésre.¹

I. Általános jellemzők

1. Széttagoltság ill. az egységesség hiánya

A szociális alágazat információs rendszerének talán legszembetűnőbb jellemzője az összehangolatlanág, az egységesség hiánya. Ez több jelenségben kifejezésre jut:

- Egyes szociális alapfogalmak eltérő értelmezései tapasztalhatók;
- Helyi igényekhez, lehetőségekhez igazodás (különböző struktúrájú és színvonalú adatbázisok, alkalmazott szoftverek);
- Az információk gyakran nem jutnak el az érdekelt felhasználókhoz.

• *Fogalmak eltérő értelmezései*

Több okra vezethetők vissza: Közgazdaságtan, statisztika alapfogalmainak hiányos ismerete, fordítási nehézségek ill. összehangolatlanág, vagy egyszerűen csak pongyola fogalmazás. Néhány jellemző példa:

¹ E tanulmány szerzője vezetője volt a KSH koordinációjában működő azon munkabizottságnak, amely a szociális védelem ESSPROS módszertan szerinti adatait összeállította. 2003-ban történt meg az első adatátadás az Eurostat számára. 2005-ben az összehasonlítható adatok mindenki számára hozzáférhetők az Eurostat New Cronos nevű adatbázisában, az Interneten. Magyar nyelvű kiadvány a KSH honlapján, a letölthető dokumentumok között található. 2003-ban a szerző a MEH számára készített tanulmányt a téma módszertani kérdéseiről.

„Szociális” (ágazat, szféra, védelem, biztonság, stb.):

A szó használatában megoldhatatlannak tűnő zavarok vannak. Az eredetileg latin szó azt jelenti, hogy „társadalmi”, vagyis emberek egymás közti viszonyával kapcsolatos. A rendszerváltást megelőzően úgy használtuk a fogalmat, hogy „jóléti”, azaz a dolgozók anyagi helyzetének javítását célzó”. Később szűkült és egyben differenciálódott a fogalom értelmezése. Attól függően, hogy milyen jelzős szerkezetben, vagy a tudomány mely területén használják, eltérő tartalom lehet mögötte. A legnagyobb gondot a makroszintű értelmezés jelenti. A gyakran használt „szociális védelem” a „social protection” kifejezés nem igazán találó fordítása, hiszen itt valójában „társadalmi védelemről” van szó, amely minden szociális kockázatra irányuló ellátórendszert magába foglal, így az egészségügyre és a társadalombiztosításra is kiterjed.

„Jóléti” (rendszer, intézkedés, stb.):

A „jóléti” kifejezéssel régebben az ún. „jóléti kapitalizmus”, jóléti társadalmak” jelzős kifejezésekben találkozhattunk. A hazai használata inkább csak az utóbbi évtizedben tűnt fel. Egyes szakmai anyagok (pl. az államháztartás funkcionális mérlege) jóléti *funkciókat* említenek, amelybe a szociális, az egészségügyi, társadalombiztosítási, az oktatás, sport és kulturális tevékenységeket, szolgáltatásokat is beleértik. Ettől eltérő értelmezésekkel is találkozhatunk azonban a publikált ill. nem publikált anyagokban. Köznapi értelemben egyfajta szemléletet, politikai-társadalmi megközelítést jelent, ami az emberek boldogulását, jó közérzetét, kellemes életét preferálja. Szakmai tartalmú dokumentumokban azonban e fogalom esetében is csak egyezményes értelmezés lenne elfogadható.

„Társadalmi juttatások”:

Ebben az esetben egyértelműen közgazdasági alapfogalomról van szó, amelyet gyakran helytelenül használnak.

„Természetbeni juttatások”:

Hasonló a helyzet az előzőhöz, hiszen ez a társadalmi juttatásoknak a pénzbeli juttatások melletti másik nagy csoportja. Tipikus hiba, hogy azonosítják a pénz helyett természetben nyújtott, célzott támogatásokkal (pl. ingyenes étkeztetés, lakásfenntartási támogatás, ruhanemű juttatás stb.),

holott a fogalom magába foglalja a szociális szolgáltatásokat is. A szociális intézmények teljesítménye és kiadásai néha még átfogó országtanulmányokból is kimaradnak.

„Család”, „Családtámogatások”:

A család szó „köznapi” használata adatok esetében nem engedhető meg. A „családtámogatás” szó mögött, pl. implicite ott van, hogy gyermekes családra ill. gyermeket váró szülőre, szülőkre gondolnak. Ha egy statisztikai kérdőív családok számára kérdez rá valamely juttatás esetében, a kérdőívet kitöltő személyek – képzettségüktől, ismereteiktől függően eltérően értelmezhetik a család fogalmát. Minden esetben definiálni kell az alkalmazott közgazdasági vagy szociológiai-pszichológiai családfogalmat.

Az egyes területek szakértői nyilván tovább tudnák bővíteni az eltérően értelmezett fogalmak körét. Néhány fős szakértői team² összegyűjthetné a problematikus fogalmakat, és javaslatot dolgozhatna ki az egységes értelmezésre. Célszerű lehet az angol fordítások egységességét is biztosítani, tehát szakfordító részvételére is szükség lehet³ (ld. még a I/4. pontban).

• ***Helyi igényekhez, lehetőségekhez igazodás (különböző struktúrájú és színvonalú adatbázisok, alkalmazott szoftverek)***

Okai:

- A területi önkormányzatok és a szociális intézmények anyagi helyzetében meglevő jelentős különbségek
- Markáns kormányzati érdekltség ill. elhatározás hiánya
- A szociális irányítórendszer szétdaraboltsága
- Pénzügyi (finanszírozási) és szakmai célok parciális szintű ütközései

• ***Az információk gyakran nem jutnak el az érdekelt felhasználókhoz***

Jellemző esetek:

- Az adatfelhasználó nem tudja, hol vannak az igényelt adatok;
- Nem tudja pontosan meghatározni, milyen konkrét adatot kérjen,

² Ilyen jellegű feladatot oldott meg az Igazságügyi Minisztérium mellett dolgozó „Terminológiai Bizottság” az EU jogi anyagainak fordítása során. Egy szakértővel a szociális tárca is képviseltette magát benne.

³ 2004-ben indították el Magyarországon az első szakfordítói képzést. Számukra az egyes területek szakértőivel való együttműködés lenne létfontosságú.

- Kérhet-e adatokat ill., hogy milyen feltételekkel juthat hozzá (Pl. az APEH-től);
- Azonnal kellene az adat, holott annak előállítása időt igényel, stb.

Az adat- ill. információ hiány arra készítheti a felhasználót, hogy más adatforrás után nézzen, valamilyen kiadványban megjelent adatot használjon fel, különféle forrásokból összeszedett adatokból építkezzen, esetleg saját adatfelvételbe kezdjen. Statisztikai szaktudás híján mindez kétes minőségű eredményhez vezet, nem is beszélve az eltékozolt időről, felmerülő plusz kiadásokról. (A párhuzamosan létező adatrendszerekről még szó lesz a 1/3. pontban.)

A helyes adatfelhasználás (elemzés, következtetések levonása) feltétele az adatok tartalmának világos megértése. Az ehhez szükséges alapvető módszertani információk sem hozzáférhetők minden esetben. Ennek következménye az adatok önkényes, eseti ismereteken alapuló használata, annak káros hatásaival együtt.

Vannak olyan információs rendszerek, amelyeket Magyarországon állítanak össze, de csak angol nyelven, az EU valamely szervezete számára. Ilyen pl. a MISSEO (ld. az 1/5. pontban), amely a szociális védelem jogszabályi hátterét strukturált formában tartalmazza. A magyar nyelvű publikálás a hazai felhasználók szélesebb köréhez juttatná el ezeket az információkat. Hazai használatú kibővítésével esetleg kiválthatók lennének a szociális ellátásokkal kapcsolatos, gyakran készített különféle tájékoztatók is. Megfontolandó a többi tagországra vonatkozó információ magyarra fordítása is, lehetőséget adva az EU-ban működő sokféle ellátási rendszer megismerésére, összevetésére. A fordítást évente csupán aktualizálni kellene.

2. A különböző célok szolgálatában álló adatrendszerek, adatbázisok közti módszertani eltérés nem kellően tisztázott

Szükségszerű, hogy az eltérő célokkal működő adatrendszerek között bizonyos osztályozási, módszertani, stb. különbségek legyenek. A költségvetési tervezés és beszámolás céljára összeállított adatok rendszerezése, tartalma, az alkalmazott csoportosítások, stb. eltérnek a hasonló tárgyú, szélesebb felhasználói kört megcélzó statisztikai felvételek adataitól. A statisztikai felvételek is különféle

felhasználási célokat szolgálhatnak, eltérő részletezettséget, stb. igényelve. A nemzetközi adatátadást célzó adatbázisoknál a nemzetközi összehasonlíthatóság szempontja mellett szerepet játszik az adott nemzetközi intézmény, szervezet (EU, OECD, ILO stb.) sajátos felhasználási célja is. Nem várható el minden esetben, hogy ezek a különbségek, számszerű definiálásra kerüljenek. Fontos azonban, hogy az eltérésekhez elfogadható indoklást lehessen kapcsolni, és hogy ez az információ minden esetben a felhasználó rendelkezésére álljon.

Az alábbiakban áttekintjük a szociális alágazat adatait is magába foglaló főbb adatrendszerek kapcsolatát.

- ***A statisztikai (OSAP) célú adatrendszerek és a költségvetési tervezést, beszámoltatást szolgáló adatrendszerek kapcsolata***

Jelentős kérdésről van szó, hiszen a szociális alágazat jellemzésére alkalmas mutatószámok (indikátorok) létrehozása a tét. Ha elemezni akarjuk az ideáramló források felhasználásának hatékonyságát, mindenképp össze kell hoznunk a statisztikai felvételek adatait a költségvetési adatokkal. (Ha statisztikai úton akarnánk a szükséges adatokat megszerezni, az adatok forrása lényegében akkor is ugyanaz.) Aki próbálkozott ezzel a feladattal, ismeri a nehézségeit.

Az **OSAP** adatfelvételekben nagy szerepet kap az ellátottak számának feltérképezése. Ezeknek nincs kapcsolata ill. megfeleltetése a költségvetési beszámolóban szereplő ilyen jellegű adatokkal (ld. 5. sz. melléklet). Egyes kérdőívekben szerepel kérdés a szociális intézmény működési kiadásaira vonatkozóan. Feltételezhető, hogy az adatszolgáltató intézmény a pénzügyi ill. költségvetési osztályától kéri meg a szükséges adatot. Ennek gyakorlata azonban nem ismert, és nem is szabályozott. Az önkormányzatok pénzben és természetben nyújtott támogatásairól az 1206 sz. OSAP felvétel⁴ részletesebb adatokat kér, mint a költségvetési beszámoló a 12. úrlapon (ld. 3. sz. melléklet). Nem tudjuk, hogy a költségvetési beszámolóban nem részletezett kiadási adatokat milyen dokumentum alapján adják meg az egyes önkormányzatok. Bár a költségvetési és a statisztikai adatok összesítésekor nem mutatkozik markáns eltérés, az adatok közti összefüggés tisztázása hasznos lenne. Hasonló a helyzetet tapasztalunk, ha a 1080 sz. OSAP felvételét⁵ összehasonlítjuk a

⁴ Kimutatás a pénzben és természetben nyújtható támogatások adatairól

⁵ Jelentés az önkormányzatok ingatlankezelési és lakásellátási tevékenységéről

költségvetési beszámoló 40. űrlapjával⁶. A statisztikai adatok ez esetben is jóval részletesebbek, ugyanakkor kevésbé ismerhető fel a két adatforrás koherenciája.

A **költségvetési beszámolók** felépítése, fogalmi rendszere – részben indokoltan – meglehetősen merev. Mivel nem követi a szociális intézményrendszer változásait, a szociális tárca számára kevésbé nyújt használható információkat. Tudomásom szerint a költségvetési beszámoltatás rendszerét nem sokan ismerik a tárca szakmai főosztályain. Adatait elsősorban a PM és a BM használja, de azok is csak a támogatásokkal való elszámoltatás ill. a finanszírozási *technika* (normatív támogatások mértéke stb.) kidolgozása céljából. Nem látható olyan kormányzati (PM) törekvés, hogy a költségvetési adatok szakmai elemzés, hatékonysági vizsgálat céljára is alkalmassá váljanak (Bővebben ld. a 3. pontnál). A KSH pénzügy-statisztikai szakterülete dolgozik még az adatokkal, a nemzeti számlák összeállítása céljából. Adatigényük azonban aggregáltabb annál, mint amelyet az ellátások elemzése szükségessé tenne.

Előrelépést jelent, hogy az idén a zárszámadási adatok nagy része már elérhető az Interneten. Fontos, hogy ez a tény a szociális tárca és intézmények munkatársai minél szélesebb körének a tudomására jusson. Így bízni lehetne abban, hogy a közeljövőben egyre többen felismerik a rendszer fejlesztésében levő lehetőséget a szociális szakma számára.

- **A nemzetközi összehasonlítást célzó adatrendszerek kapcsolata egymással, és a hazai felhasználást szolgáló adatrendszerekkel**

A szociális alágazat pénzügyi folyamatait is magába foglaló szociális védelmi adatbázis (ESSPROS)⁷ jelenleg a KSH-ban működik. Célja elsősorban a szociális védelmi rendszerek EU szintű összehasonlítása.

⁶ Önkormányzatok lakásgazdálkodási bevételei és kiadásai

⁷ ESSPROS = European System of integrated Social PROtection Statistics (A szociális védelem integrált európai statisztikai rendszere). Itt a "szociális" kifejezést tágabb értelemben használjuk, hiszen ez a statisztikai rendszer a szűkebb értelemben vett szociális juttatásokon kívül magába foglalja az egészségügyi és a társadalombiztosítási ellátásokat is.

Az ESSPROS szerinti adatoknak elsősorban a nemzeti számlák⁸ adataival kell összhangban lennie, ez EU módszertani elvárás. Jelenleg ez az összhang alapvetően biztosított, bár az egyeztetési folyamat még nem lezárt. Az ESSPROS módszertan és annak alkalmazása még nem teljesen letisztult, és egy ideig még a nemzeti számlák módszertanában is várható módosulás. A KSH-n belül is erősíteni szükséges az ESSPROS-t gondozó szakmai főosztály és a nemzeti számlákkal foglalkozó főosztály együttműködését. A szociális alágazat vonatkozásában az ESSPROS sokkal részletesebb, mint a nemzeti számlák, ezért az együttműködésből a magyar nemzeti számlák módszertani fejlesztése is profitálhat.

Az **Európai Unió** különböző intézményeinek átadott információk koordinálása egyelőre nem megoldott. Ebben nyilván szerepet játszik az a tény, hogy a szociális területen az adatszolgáltatás jelenleg még nem jogszabályban előírt kötelezettség. A KSH, a minisztériumok, kutatóintézetek, OEP, ONYF átadott információi között eltérések lehetnek. Párhuzamos, összehangolatlan adatszolgáltatás is előfordulhat.

Ha figyelembe vesszük az **egyéb nemzetközi intézményeknek** átadott adatokat, még nagyobb mértékű összehangolatlanág figyelhető meg. (Bővebben ld. a I/4. pontnál)

3. Az információ mennyisége részben több, részben kevesebb a szükségesnél

- **A statisztikában sok a kevésbé használt, öncélúnak tűnő információgyűjtés**

A szociális statisztikában a naturális adatok uralma történelmi örökségnek tekinthető. Nincs tudomásom arról, hogy a meglévő adatok szükségességét valaha is komolyan megvizsgálták volna. Ahol kezdeményezik valamely

⁸ A nemzeti számlák rendszere a nemzetgazdaság fő termelési, elosztási folyamatait fogja át. Szigorú követelmény vele szemben, hogy összhangban legyen az Európai Unió számlarendszerével, az ESA'95-tel. Sarokpontját jelenti ugyanakkor a többi hazai adatrendszernek. Azoknál az adatrendszereknél, amelyek a nemzeti számlák kategóriáit használják, célszerű átvenni annak fogalom értelmezéseit, vagy a lehető legjobban igazodni azokhoz. Ahol eltérések vannak, lehetőség szerint vagy számszerű összefüggést, vagy un. „hidakat” (az eltéréseket felsoroló főbb tételek) célszerű megfogalmazni, amelyek a felhasználók számára eligazítást nyújthatnak.

statisztikai felvétel terjedelmének csökkentését, többnyire ellenállásba ütköznek. Az adatokból ugyanis megszokott kiadványokat, jelentéseket kívánnak összeállítani, amelyek az érdemi felhasználás mellett a bürokrácia öngazolására is szolgálnak. A statisztikában a racionalizálás főleg a papírformájú kiadványok számának csökkentésében jelenik meg az elektronikus forma javára.

Fennáll még a párhuzamos adat- ill. információgyűjtések (statisztikai felvételek között, statisztikai és adminisztratív adatok között) jelensége is. Az adatszolgáltatók terheinek csökkentését célzó törekvés a párhuzamosságok felszámolása és a kérdőívek racionális rövidítése révén, Magyarországon inkább csak a megfogalmazás szintjén van.

- ***Párhuzamosan léteznek részben hasonló tartalmú adatrendszerek, adatbázisok***

A jelenség részben a koordináció hiány következménye, részben az információk birtokosainak elkülönült érdekéből fakad. Koordinációs problémára utal az a jelenség, hogy az adatvédelmi törvény értelmezésében, alkalmazásában eltérések mutatkoznak az egyes intézmények között. Még a statisztikai szervek egymás közti kapcsolatában sem egyértelmű, hogy – az OSAP-ban előírt kötelező adatátadáson túl - milyen adatokat, milyen részletezettséggel, milyen formában és feltételek mellett bocsáthatnak, ill. kell, hogy bocsássanak egymás rendelkezésére. Gyakran vezetői megítélésen múlik, hogy egy bizonyos adatkérésre az intézmény hogyan reagál. A statisztikai törvény, a nyugdíjtörvény stb. mindegyike kitér ugyan az adatvédelem kérdésére, azonban ezek nem nyújtanak egységes gyakorlati alapot. Célszerű lenne meghatározni a tartalmát annak a „közös adatvagyonnak”, amelyből azután az adatfelhasználó olyan feldolgozást készítené magának, amire szüksége van. Az Országos Statisztikai Tanácstól várható el egy ilyen feladat kidolgozása. (Ismereteim szerint, e szervezet működése ma eléggé formálisnak mondható.)

Az információ kizárólagos birtoklása valóságos vagy vélt egzisztenciális biztonságot, anyagi előnyöket is biztosíthat. Még adott intézményen belül, az egyes szervezeti egységek között is létezik az információk túlzott „védésének” jelensége. Ez is az egyik oka lehet annak, hogy gyakran hiányos az adatok

tartalmának és forrásának meghatározása. Még inkább jellemzi ez a becslési eljárások leírását, amelyekhez hozzáférni gyakorlatilag lehetetlen.

A külön-külön létrehozott és működtetett rendszerek összességében ráfordítás-igényesek, és növelik a fogalmi pontatlanságok, értelmezési eltérések esélyét is. Az Internet szerepének növekedése javíthat a helyzeten, de nem nélkülözi a *központi* kormányzat összehangolást célzó erőfeszítéseit. Az adatfelhasználóknak nem mindig jut tudomására, hogy az általa használt információkat időközben feltették az Internetre. Ilyen lépésekről helyes lenne tájékoztatni a főbb felhasználókat.

- ***Hiány a hatékonysági vizsgálatokra (számításokra) alkalmas egzakt információkban***

A szociális alágazat készülő reformja jogszabály-változtatásokkal, új jogszabályok alkotásával párosul. Ezek előkészítése hatástanulmányokat igényel, amelyek nélkülözhetetlen része a változások költséghatásának feltérképezése. Az ellátások ésszerű finanszírozása, az erőforrások felhasználásának ellenőrzése is tisztánlátást igényel. A szociális ellátó rendszer hatékonyságának jellemzésére különféle mutatószámok szolgálhatnak.

Elvileg a költségvetési beszámolók 21. űrlapjának (4. sz. melléklet) adatai lennének leginkább alkalmasak arra, hogy alapját képezzék az említett mutatók előállításának. Ezen az űrlapon a kiadások tevékenységek szerinti bontásban szerepelnek, amely jól közelítheti az egyes szociális ellátási feladatokra fordított erőforrásokat. A szakfeladatok felsorolását és definiálását a Pénzügyminisztérium által összeállított szakfeladat-rend tartalmazza. A szociális alágazat jelenleg érvényben lévő szakfeladatait - TEÁOR⁹-hoz való kapcsolódásukkal együtt - a 1. sz. melléklet tartalmazza.

⁹ TEÁOR = A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere. A szociális vonatkozású adatbázisoknál a másik fontos fogalmi kiindulópontot képező osztályozási rendszer. A TEÁOR EU-konform, azaz megfelel a NACE-nak (Nomenclature Générale des Activités Economiques dans les Communautés Européennes = A gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása az Európai Unióban). Alapkövetelmény, hogy a Pénzügyminisztérium a költségvetési szakfeladat-rend kialakításakor a TEÁOR osztályozási rendjéhez igazodjon. A TEÁOR-ban a szociális szakágazatot négy kód definiálja. E kódok alatt, további kódhelyek kialakításával, felhasználási céltól függően különböző osztályozási rendszerek alakíthatók ki.

Az egészségügyi és szociális ágazat vonatkozásában évente napirendre kerül a PM szakfeladat-rend megváltoztatásának igénye. A szaktárca több alkalommal fogalmazott meg kérést ill. javaslatot a PM felé. Ezek a kérések értelemszerűen az egészségügyi és szociális irányítás szükségleteit emelték ki. A szociális alágazat szakfeladatainak jelenlegi meghatározása részben tükrözi a tárca változtatási törekvéseit. Sikerült elérni, hogy az előbbi évekhez képest világosabban elkülönüljön néhány terület (gyermekvédelem, gyermekjóléti szolgáltatás, munkanélküli-ellátás). Sor került olyan korrekciókra, amelyek egyértelműbbé teszik az egyes ellátási formák szakfeladat-besorolását. Ezeket a változásokat azon az áron lehetett megvalósítani, hogy a PM szakfeladat-rend eltér a TEÁOR által kötelezően megszabott kódrendszertől. Olyan PM-szakágazatot kreáltak (Pénzbeli ellátások), amelynek nincs megfelelője a TEÁOR-ban. Lényegében változatlan maradt ugyanakkor az osztályozás, amennyiben összevontan (azonos kódon) jelenít meg különböző ráfordítás-igényű, eltérő szolgáltatást tartalmazó, ill. az ellátottak eltérő köreire irányuló ellátási formákat. Továbbra sem kellően differenciált tehát ahhoz, hogy hatékonysági vizsgálatokra alkalmas legyen.

- **A nemzetközi összehasonlításra lehetőséget adó, un. „funkcionális” megközelítés hiánya**

Az utóbbi néhány évben újabb szempont ad nyomatékot a PM szakfeladat-rend korszerűsítése iránti igénynek: Az adatok nemzetközi összehasonlíthatóságának követelménye. A társadalmi jelenségek, folyamatok országok szerint rendkívül nagy változatosságot, sokszínűséget mutatnak. Az elmúlt évek során az egyes országok saját igényeik kielégítése céljából különféle osztályozási rendszereket fejlesztettek ki, vagy alkalmazták valamelyik meglévő nemzetközi osztályozási rendszert. A koordinálatlan megközelítés következtében létrejött nemzeti osztályozási rendszerek – ha meg is felelnek valamilyen hazai igénynek – az egységes piac működését nem segítik. Az összehangolatlan sok párhuzamos adatszolgáltatást is kitermelt, ami drága és fölöslegesen terheli az adatszolgáltatókat. A nemzetközi szervezetek, intézmények ezért komoly erőfeszítéseket tesznek

az osztályozások harmonizálására és az adatszolgáltatások átfedéseinek csökkentésére.

A gazdasági integrációs folyamat felgyorsulása olyan statisztikai osztályozási rendszereket igényel, amelyekben a meglévő óriási adattömeg egyezményes, összehasonlítható keretekben jelenhet meg. Csak az ilyen rendszerek adnak lehetőséget az integrált területek gazdasági és társadalmi folyamatainak megalapozott elemzésére. Egyedül a funkcionális szemléletű megközelítés ad csak lehetőséget nemzetközi összehasonlításra.

Az előzőekben már említett ESSPROS-nak is fő dimenzióját képezi a funkcionális osztályozás. Ilyen szemléletű osztályozási rendszerrel találkozunk az OECD egészségügyi elszámolási rendszerében (SCHA) és szociális statisztikai adatbázisában (SOCX) is. A hazai adatok funkcionális osztályozásának feladata elsősorban a Központi Statisztikai Hivatalnál jelentkezik, amely nemcsak a szociális védelmi adatbázisért, hanem a szintén funkcionális osztályozásra épülő magyar egészségügyi nemzeti számlák rendszeréért is felelős. Közvetetten azonban minden hivatalos statisztikai szervet, így a minisztériumokat is érinti. Azok az igazgatási tisztségviselők, akiknek valamilyen nemzetközi kérésre adatokat kell produkálniuk, jól ismerik a feladat nehézségét (ld. adatkérések az EU-tól, az OECD-től, az ENSZ egyes szervezeteitől).

A szociális védelmi adatbázis kialakítása során a legnagyobb problémát éppen a funkcionális osztályozás okozta.¹⁰ Az egyetlen adatforrás, amelyből ilyen típusú adatok nyerhetők, a költségvetési beszámoló tevékenységekre felosztott kiadási adatai, azaz a már említett 21-es űrlap. A szociális ellátások, főleg a szociális intézmények ellátásai vonatkozásában csak számos, nem mindig megnyugtató becslési eljárás alkalmazásával lehetett a feladatot megoldani. Az adatminőség javítása e becslések valóságos adatokkal történő kiváltását igényelné.

A fentiek szerint, mind a szakmai-irányítási szempontok (hatékonyság vizsgálat), mind a nemzetközi összehasonlíthatóság szempontjai (funkciók

¹⁰ Az ESSPROS a következő szociális védelmi funkciókba sorolja az ellátásokat: Betegség, rokkantság, öregség, hátrahagyottak, család/gyermek, munkanélküliség, lakás, máshová nem sorolható társadalmi kirekesztettség.

szerinti osztályozhatóság) a PM szakfeladat rend számottevő megújítását követelik meg.

- **Egy lehetséges megoldás a PM szakfeladat rend lényeges átalakítására**

A szakfeladat-rend átalakítása csak komoly előkészítő munka eredményeként valósítható meg, amelyre a központi kormányzat kifejezett szándéka és elhatározása nélkül nincs esély. Ha feltételezünk egy ilyen szándékot, akkor is csak munkacsoport tudná kidolgozni, amelyben a PM irányítása alatt valamennyi nemzetgazdasági ágat, valamint a KSH-t és az adatszolgáltató szervezeteket képviselő szakértők részvételével folyna az előkészítő munka. Ez a munkacsoport (testület) gondoskodna azután évente az aktualizálásról. Ilyen gyakorlatra találhatunk példákat az Európai Unió más tagországaiban (pl. Dánia költségvetésének aktualizálása).

A munkacsoport olyan koncepció alapján dolgozna, amely a szakfeladat rend átalakításakor követendő fő elveket tartalmazná.

Néhány évvel ezelőtt, a KSH-ban működő ESSPROS munkacsoport már készített egy javaslatot a PM szakfeladat rend átalakítására, a szociális alágazat vonatkozásában (ld. 6. sz. melléklet). Szakértői egyeztetésre is sor került a szociális tárcánál. A javaslat a következő koncepcionális elemekre épült:

- Összhang biztosítása a TEÁOR-ral, esetleg a TEÁOR-ra épülő Szolgáltatások Jegyzékével¹¹ (utóbbiból a szociális szolgáltatásokra vonatkozó részt ld. a 2. sz. mellékletben);

¹¹ Szolgáltatások Jegyzéke (SZJ) többek között a szociális szolgáltatásokat is tartalmazza. Az a rendeltetése, hogy a társadalomban és a gazdaságban végzett sokrétű szolgáltatást rendszerezze, csoportosítsa, és kóddal ellássa, az egyes szolgáltatásfajták azonosítását lehetővé tegye a termelés, a forgalmazás, a felhasználás során, és így biztosítsa a gazdasági jellemzők (ár, ráfordítás, eredmény stb. statisztikai megfigyelését).

A jegyzék a szolgáltatások részletes, rendszerező felsorolását tartalmazza. A rendszerezés alapját a szolgáltatást meghatározó módon jellemző szolgáltató tevékenység; maga a létrehozott hasznos eredmény; illetve a szolgáltatás igénybevételének feltételei képezik. A rendszerezés legkisebb elemei (legalsó fokozatok) általában nem konkrét, egyedi szolgáltatások, hanem azok azonos nemű, és jellegű csoportjai.

A jegyzék statisztikai alkalmazásra készült, így más célra való felhasználás esetén erre és az alkalmazott statisztikai módszertanra, a lehetőségekre és a korlátokra egyaránt tekintettel kell lenni. A szolgáltatások jegyzéke is EU-konform: Összhangban van a NACE-val, amelynek alkalmazása az EU-tagországokban a 2003-tól kezdődő statisztikai adatgyűjtéseknél kötelező.

- Funkcionális szemlélet (szociálpolitikai célok megjelenítése) érvényesítése, amely a jelenleginél nagyobb lehetőséget ad a hazai reform folyamatok előkészítéséhez, hatékonyság vizsgálatok végzéséhez és a nemzetközi összehasonlító elemzésekhez egyaránt;
- Lehetőség biztosítása az eltérő költségigényű ellátási formák különválasztására;
- Stabil szerkezet kialakítása, amelybe lényegi változtatások nélkül beilleszthetők az időben változó konkrét ellátási formák.

A megvalósíthatóság alapvető feltételül azt szabta meg, hogy a PM szakfeladat rend egy pótlólagos kódhellyel bővüljön. A kódhelyek jelenlegi száma az "N" ágazat esetében nem ad lehetőséget érdemi változtatásra. A javaslat „valahol félúton” elakadt, egyetlen (al)ágazat kezdeményezése kevésnek bizonyult.

4. Külföldre kimenő adatok hiányosságai és összehangolatlansága

- ***Szociális fogalmak eltérő fordításai a különböző intézmények kiadványaiban***

A statisztikai évkönyvek tábláinak angol nyelvű fordításai között számos eltérést tapasztalhatunk. Még egyazon intézményen belül sem egységes minden esetben a fordítás. Részben a már bevett gyakorlaton, részben az éppen aktuális szakfordító személyes megítélésén múlik a fordítás. Nincs ismeretem arról, hogy a külföldi adatfelhasználókat mennyire zavarják meg az eltérések. Nyilván akkor kerül felszínre a probléma, amikor ugyanazon elemzés, tanulmány elkészítése több különböző adatforrást igényel. Az eltérések a hazai gyakorlatban is okoznak problémákat, mégpedig éppen a különböző intézmények adatait egyesítő rendszerek esetében. Az „ESSPROS Manual” (az ESSPROS módszertant tartalmazó kézikönyv) fordítása, valamint a kvalitatív információk angol nyelven történő összeállítása és átadása az Eurostat-nak, az említett fordítások újragondolására, a lehető legjobb fordítási megoldás kiválasztására készített. A munka egyik fontos tanulsága az volt, hogy az EU osztályozásokban használt fogalmak magyarra fordításakor különösen vigyázni kell arra, hogy azok ne legyenek összetéveszthetők valamely konkrét hazai juttatási formával. Így lett pl. az ESSPROS „Parental

leave benefit” magyar fordítása „Szülői távolléti juttatás”. Ilyenkor a fordítók hajlamosak lennének pl. gyermekgondozási segélyt mondani, pedig az csak egy nemzeti megjelenési formája a szülői távolléti juttatásnak. A fogalmak egységes, pontos és világos használata fontos feltétele a jó minőségű monitorozási rendszernek.

- **Adatszolgáltatás az OECD-SOCX¹² adatbázis számára**

Magyarországnak, mint OECD tagországnak, a szociális védelemmel kapcsolatban is van adatszolgáltatási kötelezettsége. A SOCX adatbázis számára minden évben adatokat kell biztosítani, meghatározott osztályozási rendszerben és módszertan szerint. Az elmúlt években hazánk volt az egyetlen olyan OECD tagország, amely ezt a feladatot nem teljesítette. A hiányosságot megítélésem szerint az okozta, hogy nem volt (jelenleg nincs) egyértelmű „gazdája” a feladatnak. Máig sehol se vállalták fel, hogy a SOCX adatigényeinek megfelelően összegyűjtik, szakmailag koordinálják a különböző területekről megszerezhető adatokat. A szociális ellátások kiadásait az OECD funkcionális szerkezetben kéri, azok tehát magukba foglalják az egészségügyi, a szűkebb értelemben vett szociális, a nyugdíj- és a munkanélküli ellátásokat is. Az adatok tehát több területet érintenek (EÜM, OEP, ICSSZEM, ONYF, FMM kompetenciák).

2004-ben annyi előrelépés történt, hogy a KSH engedélyezte az Eurostat-nak, hogy az ESSPROS aggregált adatait átadhassa az OECD-nek. 2005-ben a KSH újabb kérésnek is eleget tett: A jövőben az összesített adatokon kívül az egyes szociális védelmi rendszerek szerinti adatok átadását is engedélyezni fogja.

Az OECD gyorsan élt a lehetőséggel. Az Interneten szabadon elérhető SOCX-ba már be is építette az Eurostat-tól kapott magyar adatsorokat, a szociális védelmi kiadások 1999-2002-es aggregált adatait. Megítélésem szerint azonban ez még nem jelent teljes megoldást. Az OECD biztos, hogy használni fogja ezen adatokat: Elemzések, nemzetközi összehasonlítások fognak megjelenni. Nem fogadható el olyan állapot, hogy mindez a nemzeti adatszolgáltatóktól „függetlenül” történjen, hogy az így nyilvánosságra kerülő

¹² SOCX = Social expenditure database

információkat érdemben ne tudja ellenőrizni, értékelni, pl. a szociális tárca. Szükségesnek tartom, hogy a témának legyen szakértője minden olyan intézménynél, amelynek adatai az OECD-hez eljutnak. E szakértőknek ismerniük kell mind az ESSPROS, mind a SOCX osztályozási rendszerét, módszertanát, ill. azok azonosságait és eltéréseit.

- ***A vezetői támogatás korlátozott a jogilag még nem kötelező EU adatszolgáltatásoknál***

Nem mindegy, hogy milyen erős a nyomás, a felső szintről való megkövetelés valamely feladat végrehajtása ügyében. Egy konzisztens, jó minőségű adatbázis létrehozása és működtetése komoly szakértelmet, időt, pénzt igényel. Az ESSPROS-adatok EU-nak történő átadása jelenleg ún. „gentleman agreement” alapján történik, tehát nem jogszabály kötelez rá. Nem véletlen, hogy az egyes intézmények (beleértve a KSH-t is), valamint intézményi egységek nem könnyen vállalnak be ilyen feladatot. Azt mondhatjuk, hogy mindenhol „egészséges háritás” figyelhető meg. A létszámcsökkentések mellett örülnek, ha a már meglevő munkákat el tudják osztani a munkatársak között. Az Eurostat azonban nemrég napirendre tűzte ennek az adatszolgáltatásnak a kötelezővé tételét is, jelenleg a jogszabály tervezeten dolgoznak. Szándékuk szerint 2007-től lépne életbe a vonatkozó jogszabály. Ehhez meg kell majd szerezniük a tagországok beleegyezését. Bár jelenleg még van ellenállás néhány tagország részéről, idővel bizonyára megegyezés születik. Magyarországnak erre számítva kellene már most kezelnie a feladatot.

- ***Összehangolatlanság a különböző nemzetközi adatbázisok fogalmi rendszerei között.***

A társadalomstatisztikai adatrendszerek koordináció hiánya nem csupán hazai jelenség. Az Eurostat-ban pl. a külön-külön szervezeti egységhez tartozik az egészségügyi adatbázis és a szociális védelmi adatbázis. Nincs közöttük szakmai egyeztetés, az adatok közt nincs átjárás. Évekkel ezelőtt még voltak ilyen irányú próbálkozások, de a feladat nehézsége miatt végül lekerültek a napirendről. Nem kielégítő az összhang a szociális védelem nemzeti

jogszabályokban megjelenő leírásait tartalmazó MISSOC¹³ ill. MISSCEO¹⁴ és az ESSPROS szociális védelmi rendszereket és ellátási formákat leíró kvalitatív információi között. A MISSOC az Európa Tanács, a MISSCEO az Európai Bizottság kompetenciájába tartozik, és jogi szakértők munkájának eredményeként kerülnek összeállításra ill. publikálásra (ld. 8. sz. melléklet). Csak az Eurostat részéről van törekvés a két rendszer összekapcsolására, amennyiben a kvalitatív kérdőív egyes pontjainál, részletes leírás helyett elfogad MISSCEO-ra történő hivatkozásokat is.

Az Eurostat gondozásába tartozó ESSPROS és az OECD SOCX között is eltérések vannak. Az Eurostat által definiált állami kiadások eltérnek a SOCX-ben használt definíciótól. A fő különbség a két szervezet által használt osztályozási szerkezetben van. A SOCX-szel szemben az ESSPROS magán rendszerként definiálja azokat a kiadásokat, amelyeket a kormányzat saját alkalmazottainak nyújt munkáltatói minőségében, amennyiben nincsenek kormányzat által ellenőrzött résztvevők a magán szektorban. Az ESSPROS néhány magán kifizetést ugyanakkor államiként definiál, amennyiben azt a kormányzati kötelezővé teszi, akkor is, ha ezeket nem az állam fizeti ki. A kielégítő alkalmazás mindkét rendszer esetében megköveteli az adatok program szintű egybevetését. A két rendszer közti kapcsolatot az 7. sz. melléklet mutatja.

Az utóbbi néhány évben az Eurostat egyre nagyobb szerepet vállal a nemzetközi adatszolgáltatások racionalizálásában. Fokozta együttműködését az OECD-vel, valamint az ENSZ illetékes szervezeteivel (pl. ILO) a különböző adatrendszerek módszertani közelítése, valamint a párhuzamos adatszolgáltatások felszámolása érdekében. Az OECD-SOCX már átvette a szakmai és módszertani szempontból lényegesen igényesebb ESSPROS néhány fontos elvét és fogalmát. Az ESSPROS a kiadások funkciók szerinti bontását követeli meg. A SOCX szerinti adatokat újra csoportosítva az ESSPROS funkciókba lehet illeszteni minden elérhető adat esetében. A két rendszer közti átjárást a közeljövőben OECD szakértők fogják kidolgozni.

¹³ Mutual Information System on Social Protection in the EU member States and the EEA

¹⁴ Mutual Information System on Social Protection of the Council of Europe

II. Adatforrások

Primer adatok:

1. Statisztikai adatgyűjtések

- **OSAP**

Teljes körű és reprezentatív adatgyűjtéseket foglal magába. Ilyetén minőségük szakmailag nem minden esetben indokolható. Míg pl. a Háztartási költségvetési felvétel, vagy a Munkaerő felmérés reprezentativitása indokolt és megalapozott, addig a nonprofit-szervezetek adatfelvételének két évenként reprezentatív volta kérdésesnek mondható (ld. a III/2. pontnál).

- ***Népszámlálás, mikrocenzus és egyéb, jogszabály által kötelezően elrendelt, nem OSAP -adatfelvételek***

- ***Kutatóintézetek, piaci szervezetek által készített adatfelvételek***

Általában reprezentatív adatgyűjtések. Ebből fakadóan eredményeik, elemzési következtetések eltérhetnek más, pl. KSH-felvételekétől.

- ***Helyi adatgyűjtések, OSAP-ban meg nem jelenő minden további, statisztikai céllal készült adatfelvétel***

Többnyire nem kerülnek nyilvánosságra, minőségük kérdéses.

2. Az államháztartás pénzügyi adatai

Fontos sajátosságuk, hogy teljes körűen lefedik az államháztartás intézményrendszerét, és kiterjednek arra az államháztartáson kívüli körre, amely állami támogatásokat vesz igénybe. Közérdekű adatoknak minősülnek, tehát kérésre hozzáférhetők, esetleges önköltségi térítés mellett.

- Adminisztratív azonosítási jellegű adatok, információk (törzskönyvek, regiszterek, adó- és társadalombiztosítási azonosítási számok, stb.);
- Költségvetési, pénzügyi, számviteli adatok és információk (benne a tervezés és a beszámoltatás adatai);
- A költségvetési adatokhoz és információkhoz kapcsolódó természetes mutatószámok. (Feladat- ill. teljesítménymutatók)

3. Költségvetési intézmények irányítási célú adatai

Jellemzőjük, hogy többnyire a szervezeten belül maradnak. Ez lehet indokolt, ne minden esetben. Pl. csak remélhető, hogy a szociális törvényben előírt szociális szolgáltatási koncepciók kidolgozása címén a szociális tárcához áramló hatalmas, értékes információ tömeg nem reked majd meg a szervezeten belül, hanem eljut minden érdekelt elemzőhöz, kutatóhoz.

4. Nonprofit szervezetek, egyházak adatai

Már említettük a nonprofit szervezetek statisztikai adatfelvételének reprezentatívva tételét. Teljeskörű statisztikai adatok hiányában az állami támogatással elszámoló jelentések biztosíthatnának jól használható adatforrást. Problémát jelent azonban, hogy a sokat emlegetett „szektorsemlegességnek” ellentmondva, ezeknek a szervezeteknek a támogatásokkal elszámoló költségvetési jelentése lényegesen egyszerűbb, mint az önkormányzati és központi intézményeké. Az elemzők számára komoly gondot jelent az itt mutatkozó információ hiány.

5. Az előzőekből felépülő adatrendszerek ill. adatbázisok

Ezeknek az a fő jellemzője, hogy statisztikai és pénzügyi adatokat egyaránt tartalmazhatnak. Mivel többnyire valamilyen sajátos osztályozási rendszerben kell az adatokat elhelyezniük, megfelelő részadat híján gyakran becsléseket kell alkalmazniuk. A becslési módok dokumentálása, szakmai ellenőrzése intézmény- ill. személyfüggő és bizonytalan. Publikálásuk nem jellemző. A következő területeken és célokkal jelenhetnek meg:

- **Minisztériumok**
 - irányítási cél
- **Minisztériumok irányítása alatt működő országos intézmények**
 - irányítás támogatása
- **Önkormányzatok**
 - irányítási cél+ statisztikai adatszolgáltatási cél
- **Szociális intézmények**

- működési cél + statisztikai adatszolgáltatási cél

- **KSH:**

- Működési cél (Intranet)
- Eurostat számára adatátadási cél (Pl. a szociális védelmi bevételek és kiadások kvantitatív és kvalitatív adatai, stb.)
- Tájékoztatási cél (Internet)

Szekunder adatok:

Kiadványok, publikációk

- KSH rendszeres és eseti kiadványai
- Minisztériumokban készült tanulmányok, összefoglalók, jelentések
- Kutatóintézetek által készített anyagok (TÁRKI, stb.)
- Nemzetközi felkérésre (EU, OECD, ILO stb.) itthon készült jelentések
- Nemzetközi szervezetek által készített kiadványok

III. Az adatok minősége és befolyásoló tényezői

1. Az adminisztratív és a statisztikai adatok minőségének eltérése

Elvben az adminisztratív adatok megbízhatóbbak a statisztikai adatoknál. Ennek oka elsősorban az ellenőrzés és a szankcionálás eltéréseiben keresendő. Habár mindkét területen törvény szabályozza az adatok keletkezését és áramlását, a költségvetési beszámoltatás értelemszerűen szigorúbb fegyelmet követel meg. „A szolgáltatott adatok valódiságáért, a számviteli szabályokkal és a statisztikai rendszerrel való tartalmi egyezőségéért az adatszolgáltatók ill. felettes szerveik jogszabályban megnevezett vezetői személyi felelősséggel tartoznak. A Számvevőszék vizsgálatai nyomán feltárt hiányosságoknak érdemi konzekvenciái vannak.

A fentiek ellenére sem állítható, hogy a „kemény” pénzügyi adatok és a „puha” statisztikai adatok minősége között minden esetben markáns az eltérés az előbbi javára. Éppen a várható következmények miatt, ill. az önkormányzati és az intézményi működés „rugalmasabbá tétele” céljából, az adatszolgáltatónak érdeke fűződhet a költségvetési beszámolók egyes adatainak manipulálásához.

Példaként említhetjük az önkormányzatok által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások adatait. A szakfeladat rendben (21-es űrlap) két szakfeladat alatt szerepelnek a pénzbeli ellátások. A természetben nyújtott ellátásokról a szakfeladat rend semmit nem mond. Ezeket a költségvetési beszámoltatás rendszerében a 12-es űrlap, a statisztikai rendszerben a 1206 sz. OSAP jelentés tartalmazza. Nehezen dönthető el, hogy az adott esetben a költségvetési vagy a statisztikai adatforrás tekinthető-e jobb minőségűnek, valójában egyik sem igazán jó.

Példa: Az ESSPROS adatok összeállításánál megkíséreltük felderíteni, hogy az önkormányzatok a lakbértámogatást a 12. űrlap melyik tételében szerepeltetik. A támogatások feltételeit az önkormányzatok helyi rendeletei szabályozzák, ahány önkormányzat, annyiféle módon. Keverednek a lakásfenntartási támogatás, lakbértámogatás, stb. kifejezések. (Előfordult olyan eset, hogy lakbértámogatást lakásfenntartási támogatás címen utalt ki önkormányzat, de a jogosult arra költötte, amire akarta.) Gyakorlatilag nem látható át az önkormányzati költségvetésben, hogy milyen címhez konkrétan milyen tartalom kötődik. Kiderült, hogy ez nemcsak a lakbértámogatás esetében, hanem valamennyi önkormányzati szociális lakástámogatás esetében így van. Lehetetlen ellenőrizni, hogy egy *bizonyos címen* nyújtott ellátás valóban az adott célra irányult-e, vagy pusztán valamilyen más szociális támogatást legitimált. A 12-es űrlap kitöltési útmutatója sem részletezi az adattartalmakat, gyakorlatilag használhatatlan. A lakástámogatások egy részét a szociális törvény szabályozza, másik részét a lakástörvény, s a lakásügynek igazi felelőse, gazdája sincs a minisztériumok között. Ebben az esetben tehát a statisztikai adatok használata (1080 sz. OSAP jelentés)¹⁵ célravezetőbbnek látszott.

2. A statisztikai adatok minőségét, felhasználhatóságát befolyásoló tényezők

- ***A kérdőív és a kitöltési útmutató terjedelme, minősége***

A statisztikai tudomány pontosan meghatározza a kérdőív készítés elveit, szabályait, követelményeit. Itt tehát csak azt érdemes felvetni, hogy a gyakorlatban mi okozhatja ezek megsértését.

¹⁵ Jelentés az önkormányzatok ingatlankezelési és lakásellátási tevékenységéről

A kérdőív tartalmát, terjedelmét elsősorban az adatfelhasználók igényei szabják meg. A *részletes* információk iránti igény főleg azon kérdőíveknél jelenik meg, amelyek – bár az OSAP keretében működnek - minisztériumi megrendelésre készülnek. Ezeknél a KSH a gyakorlatban csak korlátozottan képes érvényesíteni a statisztika követelményeit. Ezek a kérdőívek valójában olyan adminisztratív adathiányt szándékoznak pótolni, amely a minisztérium irányító tevékenységének valóságos vagy vélt feltétele. Számos olyan szakmai részletre kitérnek, amelyeket a statisztika nem igényel.

A kérdőívek tartalmi, terjedelmi reprodukciójában szerepet játszik a szervezetek munkájának egyfajta *önigazolása* is. A statisztikai kiadvány vastagsága, adatbősége igazolja létüket, bizonyítja a hivatali munka fontosságát. Különösen a hosszú éves adatsorokat félnek megszakítani, ezek mintegy újratermelik önmagukat. Csak egy felhasználói átvilágítás dönthetné el, hogy valóban szükség van-e ezekre az adatokra, vagy csupán „jó, ha van, esetleg mégis kellhet” alapon gyűjtik azokat évről-évre.

- ***Ellenőrzés ill. szankciók***

Az ellenőrzés részben megoldható, amennyiben az adatsorokban szemet szűrhet az irreális adat. Ilyenkor a KSH területi ill. központi szervezetében dolgozó szakreferens utánakérdezhet az információ helyénvalóságának.

A szankcionálás más kérdés, gyakorlatilag megoldhatatlan. Minden kérdőív első oldalán szerepel a mondat: „Valótlan adatok közlése, az adatszolgáltatás megtagadása, a késedelmes adatszolgáltatás büntető-, illetve szabálysértési eljárást vonhat maga után.” A gyakorlatban ennek reális veszélye nem áll fenn.

- ***A reprezentatív statisztikai adatok és az adatminőség összefüggése***

A reprezentatív adatfelvétel – amennyiben a szakmai követelményeknek megfelel – gyakorlatilag tökéletesen pótolhatja a lényegesen drágább teljes körű felvételt. Lényeges azonban az is, hogy milyen célra kívánják felhasználni az ily módon nyert információkat. A non-profit szervezetek adatfelvételének reprezentatívvá tétele például leszűkítette a felhasználás területét. A minisztériumi megrendelésű, igen részletes OSAP felvételekben ugyanakkor vannak olyan kérdések, amelyek jellegüknél fogva alkalmasak

lennének a reprezentatív felvételre. Nem kellene minden évben mindent megkérdezni (nemek, kor stb. szerinti bontás). Jellemző az is, hogy a hatásvizsgálatok számára szükséges adatokat a teljes körű adatfelvételbe kérik beépíteni, nem élve a reprezentatív adatfelvétel lehetőségével.

IV. Az adatok felhasználásának kultúrája

1. Az adatok szakszerű használatának feltételei

- ***Alapfokú statisztikai ismeretek megléte***

Ezen olyan egyszerű ismereteket értek, amelyek a leíró statisztikai elemzések, táblák, grafikonok értelmezéséhez elengedhetetlenül szükségesek. Ezek vázlatosan a következők:

- Sokaság, ismérv, időpontra és időtartamra vonatkozó, un. „stock” és „flow” típusú adatok világos megkülönböztetése, szabatos használata;
- Viszonyszámok:
 - Megoszlási viszonzszámok,
 - Intenzitási viszonzszámok (fajlagos mutatók),
 - Összehasonlító viszonzszámok: Dinamikus (időbeli összehasonlítást jelentő) viszonzszámok, indexek, bázis és láncindexek, bázis időszak, tárgyidőszak; bázisév, folyóév.
Értékindexek (folyóáras indexek), árindexek, volumenindexek (változatlan áras indexek). Reálmennyiségek, reálindexek, nominális mennyiségek ill. indexek.
Területi indexek
- Középértékek, átlagszámítás:
 - Számtani átlag, súlyozott átlag; mértani átlag, (ez mindenképp a láncindexek átlagolásánál szükséges) kronologikus átlag (különböző időpontbeli készletek, stock adatok átlagolásához)
 - Medián, és egyéb kvantilisok (alsó, felső kvartilis, decilisek, percentilisek.
 - Módusz

- Szóródási mutatók;
 - Terjedelem,
 - szórás (az átlagtól való eltérések jellemzése),
 - koncentráció.
- Közéértékek, szórás – csoportosított adatok (osztályközös gyakorisági sorok) esetén.

- **A publikációval kapcsolatos követelmények ismerete**

A primer adatok felhasználásával gyakran a nyilvánosság elé kerülő tanulmányok, cikkek készülnek. A tudományos körökben jól ismert követelményeket, mely szerint minden esetben pontosan fel kell tüntetni az adatforrást és az adathoz kapcsolódó lábjegyzetet, a felhasználók gyakran nem tartják be.

- **A szakmai igényességet megkövetelő és biztosító munkahelyi környezet**

Az adatok korrekt felhasználása nem tűri a kapkodást. Idő hiányában inkább az adatokat értékelő szöveg legyen tömörebb, rövidebb, mintsem hogy csorbát szenvedjen az adattartalom jelentése, értelmezése. Ehhez azonban olyan munkahelyi környezetre van szükség, ahol az adatoknak, számoknak „becsülete” van, ahol a vezetők megkövetelik és ellenőrzik az adatok helyes használatát. Ezt nevezem az adatfelhasználás kultúrájának, amely nyilvánvalóan összefügg a fentiekben említett két feltétel teljesülésével is. Szükséges azonban az is, hogy az adatfelhasználó érdekelt legyen az adatok korrekt kezelésében. (Nem is beszélünk az esetleges ellenérdekeltségről!)

2. Az adatfelhasználás minőségének jellemzői az egyes adatfelhasználóknál

- **KSH (Központi és regionális intézmények)**

A KSH kiadványok részben a saját gyűjtésű, részben más intézményektől átvett adatokon alapszanak. A statisztika szakmai követelményeinek betartása értelemszerűen itt tekinthető a legjobbnak.

- **Államháztartás intézményei**

Ezen intézmények óriási adattömegekkel rendelkeznek, amelyeknek csak egy része kerül publikálásra. Az elemzés, kutatás adatigényei ugyanakkor többnyire meghaladják a nyilvánosan elérhető adatokat. Ilyen esetben, ha a felhasználó valahogyan „megszerzi” az igényelt adatot, gyakran nincs pontos forrás megjelölés. Az ún. „belső” adatra hivatkozás akkor jelent gondot, amikor a hivatkozott adatot kezelő munkahelyen személyi változás történik. Ilyenkor az új munkatárs nem biztos, hogy képes az adat reprodukálására, ill. aktualizálására.

- ***Kutatóintézetek, egyetemek***

A publikálás formai követelményeinek betartása e területeken jónak tekinthető. Bár a források megnevezése nem mindig precíz, a gondot mégis inkább abban látom, hogy a publikálással kapcsolatos érdek időnként megelőzi az adattartalom pontosságával kapcsolatos érdeket.

- ***Szakminisztérium***

A minisztérium tipikusan az a hely, ahol az adatfelhasználás kultúrája gyenge színvonalúnak tekinthető. Ennek egyik oka az, hogy a minisztérium szervezetébe nem épül be a statisztikai tudást profi módon alkalmazni tudók tevékenysége. „Közös nyelv” hiányában a KSH illetékes munkatársaival történő egyeztetések nem eléggé hatékonyak. A szoros határidők nem adnak teret az adatok megfelelő kezelésére.

Megfontolandó:

- A munkatársak statisztikai alapismereteinek erősítése (PI. előadás sorozat, meghívott előadóval)
- Legalább a stratégiai részleg függetlenítése az operatív teendőktől, e területen statisztikus szakértők alkalmazása.

- ***Önkormányzatok, szociális intézmények***

Számottevő eltérések tapasztalhatók a szakmai hozzáértés színvonalától és az alkalmazott szoftverek minőségétől függően.

- ***Médiák***

Az adatokat a nem szakmai profilú médiák kezelik a „leglazábban.” A felelősség mégis inkább azokat az adatszolgáltató intézményeket terheli, amelyek nem mindig ragaszkodnak az információk nyilvánosságra kerülés előtti kontrolljához, szükséges pontosításához, kiegészítéséhez.

A tanulmány főbb gondolatainak, javaslatainak összefoglalása

- Konszenzus szükséges a szociális alágazat alapfogalmainak használatát, fordításait illetően (Terminológiai munkacsoport).
- Az információknak az érdekelt felhasználókhöz juttatása, a párhuzamos adatgyűjtés elkerülése érdekében:
 - Közös adatvagyon minimumának meghatározása, hozzáférhetőségének biztosítása (OTS);
 - Az adatvédelemre vonatkozó jogszabályi részletek áttekintése, összehangolása, a gyakorlatot jobban támogató pontosítása;
 - Módszertani dokumentumok széleskörű elérhetőségének támogatása;
 - A jelenleg csak angol nyelven létező információs rendszerek lefordítása, elérhetővé tétele az Interneten;
 - A főbb felhasználók rendszeres tájékoztatása (e-mail) az Internetre újonnan kitett dokumentumokról.
- Kormányzati döntést igényel a PM szakfeladat rend korszerűsítésének kérdése. Eldöntendő, hogy a költségvetési beszámoltatás adatait alkalmassá kívánják-e tenni egyéb célokra (hatékonyság vizsgálat, nemzetközi összehasonlíthatóság stb.) A feladat konkrét kidolgozása minden nemzetgazdasági ágazat és érdekelt adatszolgáltató szakértői részvételével oldható meg.
- A költségvetési beszámoltatás rendszerében erősíteni kellene a szektorsemlegességet.
- Az OECD SOCX vonatkozásában, az érintett intézményekben gondoskodni kell a módszertanra és adatokra vonatkozó szakértői tudásról.
- Hangsúlyozottabb kormányzati és munkahelyi vezetői támogatást igényel a nemzetközi összehasonlításra szolgáló adatrendszerek előállítására és fejlesztésére.
- Újragondolást igényel egyes reprezentatív adatfelvételek (pl. a nonprofit szervezetekre vonatkozó) teljeskörűvé tétele.

- Az adatrendszereket megalapozó nemzetközi módszertanok többnyire felülvizsgálat alatt vannak. Mindig az aktuális állapotot kell mérvadónak tekinteni, figyelembe véve a tervezett fejlesztések várható irányát.
- Nagyobb hangsúlyt szükséges biztosítani az adattartalmak, becslési eljárások pontos meghatározásának, dokumentálásának és a felhasználók számára való elérhetőségének.
- Tudatosítani kell a felhasználókban - főleg a média szereplőiben - hogy a különböző forrásokból származó adatok esetleges eltérései mögött elsősorban ne „adathamisítást, csalást” lássanak, hanem kérjék az adattartalom pontosabb meghatározását.
- Hasznos lehetne egy olyan felvétel, amely áttekintést adna arról, hogy az adatfelhasználók egyes típusai a statisztikai kiadványok mely adatait, milyen célra használják (nem használják) munkájuk során, és milyen információk megszerzése okoz rendszeresen gondot.
- A szaktárcánál biztosítani kell az alapvető statisztikai ismeretek meglétét, és javítani szükséges az adatok felhasználásának kultúráját. Statisztikus szakértők foglalkoztatása is megfontolást érdemel.

1. sz. melléklet

A TEÁOR valamint a PM szakágazati és szakfeladat rendjének jelenlegi kapcsolata a szociális ellátások területén

N EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS

(TEÁOR-nemzetgazdasági ág)

85 EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS

(TEÁOR-ágazat)

85.3 Szociális ellátás (TEÁOR-alágazat)

85.31 Szociális ellátás elhelyezéssel (TEÁOR-szakágazat)

Ebbe a szakágazatba tartoznak:

- az olyan tevékenységek, amelyek keretében a gyermekek, az idősek és más, önellátásra korlátozottan képes személyek ellátásáról éjjel-nappal gondoskodnak, de az orvosi ellátás vagy oktatás nem alapvető követelmény:
 - árvaházi, gyermekmegőrző otthon és szálló, bentlakásos gyermekintézményi, gyermekotthoni, bölcsődei ellátás, az öregek otthonában, fizikai vagy szellemi fogyatékosok otthonában – beleértve a vakokat, a süketeket és a némákat –, a rehabilitációs intézetekben történő (egészségügyi ellátás nélküli) rehabilitáció, a szenvedélyfüggők, alkohol- és drogfüggők, a hajléktalanok, az egyedülálló (leány-)anyák és gyermekeik számára fenntartott intézményekben folytatott ellátás (egészségügyi ellátás elkülönült végzése nélkül).

Nem ebbe a szakágazatba tartozik:

- az örökbefogadással kapcsolatos tevékenység, lásd 85.32
- a menedéknyújtás a katasztrófák áldozatainak számára, lásd 85.32

85.32 Szociális ellátás elhelyezés nélkül (TEÁOR szakágazat)

Ebbe a szakágazatba tartoznak:

- a szociális, tanácsadói, jóléti, menekültügyi és hasonló tevékenység, olyan szolgáltatások, amelyeket kormányzati vagy magánszervezetek nyújtanak egyéneknek és családoknak otthonaikban vagy másutt; katasztrófaelhárító szervezetek és nemzeti vagy helyi önszervező szervezetek és speciális tanácsadók által nyújtott szolgáltatások:
 - gyermek- és ifjúságvédelem, tanácsadás,
 - örökbefogadás intézése, gyermekek és mások elleni erőszak megelőzését szolgáló tevékenység,
 - megfelelő jóléttel, járadék-kiegészítéssel, vagy élelmiszerjegggyel kapcsolatos szolgáltatás,
 - öregek, betegek házi gondozása,
 - családi költségvetési konzultáció, házassági és családi tanácsadás,
 - közösségi és szomszédsági tevékenység,
 - katasztrófák áldozataival, menekültekkel, bevándorlókkal stb. kapcsolatos tevékenység, beleértve az időszakos vagy meghosszabbított menedéknyújtást,
 - hátrányos helyzetű vagy munkanélküli személyeknek nyújtott szakmai rehabilitációs és foglalkoztatási tevékenységek abban az esetben, ha az oktatási lehetőség korlátozott,
- a gyermekek – beleértve a hátrányos helyzetű gyermekeket – nappali foglalkoztatása,
- a hátrányos helyzetű felnőttek napközi ellátása,
- a hajléktalanokkal és egyéb társadalmilag elesettekkel kapcsolatos ellátás,
- a karitatív és a szociális ellátással kapcsolatos egyéb tevékenységek, melyek növelik segélyalapot vagy egyéb módon támogatják a szociális ellátási tevékenységet.

Nem ebbe a szakágazatba tartozik:

a kötelező társadalombiztosítási ellátás, lásd 75.30

85300 SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FELADATOK¹⁶ **(PM-szakágazat)**

85310 Szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti ellátás szállásnyújtással (PM-szakágazat)

85311-4 Csecsemőotthoni ellátás (PM-szakfeladat)

A csecsemőotthonokban végzett **alap**tevékenység bevételeit és kiadásait kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85312-5 Benntlakásos bölcsődei ellátás (PM-szakfeladat)

A bentlakásos bölcsődei ellátást nyújtó intézmények **alap**tevékenységével összefüggő bevételeket és kiadásokat kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85313-6 Gyermek- és ifjúságvédelem feladatai (PM-szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni a gyermek- és ifjúságvédő intézetek **alap**tevékenységének bevételeit és kiadásait.

85314-7 Nevelőotthoni és nevelőintézeti ellátás (PM-szakfeladat)

A nevelőotthonokban, nevelőintézetekben elhelyezettek ellátásával, nevelésével összefüggő bevételeket és kiadásokat kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85315-8 Nevelőszülőknél elhelyezettek ellátása (PM-szakfeladat)

A nevelőszülőknél elhelyezettek ellátásával kapcsolatban felmerülő bevételeket és kiadásokat kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85316-9 Fogyatékosok ápoló-gondozó otthonaiban történő ellátás (PM-szakfeladat)

A fogyatékos gyermekek ápoló-gondozó otthonaiban, valamint a felnőtt fogyatékosok ápoló-gondozó otthonaiban elhelyezettek teljes körű ellátásával kapcsolatos bevételeket és kiadásokat ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni.

85317-0 Ápoló-gondozó otthoni és rehabilitációs intézményi ellátás (PM-szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni az időskorúak, szenvedélybetegek, vagy egyéb betegségben - kivéve a fogyatékosokat - szenvedők ápoló-gondozó otthoni ellátáshoz, valamint a rehabilitációs intézményi ellátáshoz kapcsolódó bevételeket és kiadásokat. **Itt kell elszámolni a pszichiátriai és szenvedélybetegek, valamint a fogyatékos személyek rehabilitációs célú lakóotthoni ellátásához kapcsolódó bevételeket és kiadásokat is.**

853118-1 Átmeneti elhelyezést biztosító ellátások (PM-szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni az időskorúak, a gyermekek, a fogyatékosok és hajléktalanok átmeneti elhelyezésével kapcsolatban felmerülő bevételeket és kiadásokat. Ilyen típusú ellátásnak minősülnek a hetes jelleggel, vagy meghatározott időszakhoz kötődően folyamatosan működő, valamint a korlátozott időtartamra elhelyezést biztosító intézményi ellátások. E körbe tartoznak a szállást biztosító idősök klubja, gondozóház, idősök panziója, gyermekek panziója, fogyatékosok szállást biztosító idősök klubja, valamint a hajléktalanok szálláshelyei és menedékhelyei.

85319-2 Egyéb szociális ellátás szállásnyújtással (PM-szakfeladat)

A szociális jellegű egyéb szállásnyújtási tevékenység bevételeit és kiadásait kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

¹⁶ Az alábbiakban, a szövegben sötétrel jelzett részek a legutóbbi továbbfejlesztés eredményei.

85320 Szociális és gyermekjóléti ellátás szállásnyújtás nélkül (PM szakágazat)

85321-1 Bölcsődei ellátás (PM szakfeladat)

A költségvetési szervek által fenntartott bölcsődék tevékenységével kapcsolatos bevételeket és kiadásokat kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85322-2 Családi napközi, nappali felügyelet (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell elszámolni a családi napköziben elhelyezett és a nappali felügyeletben részesülő gyermekek ellátásával kapcsolatos bevételeket és kiadásokat

85323-3 Házi segítségnyújtás (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni a házi gondozó szolgálatok – ideértve a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is – által végzett azon tevékenység bevételeit és kiadásait, amely a rászorulóknak részére a lakásukon történő gondozással összefüggésben merül fel. A házi segítségnyújtás keretében biztosított szociális étkeztetés bevételeit és kiadásait nem itt, hanem a 85325-5 szakfeladaton kell kimutatni.

85324-4 Családsegítés (PM szakfeladat)

A családsegítő szolgáltatások, családsegítő központok, gyermekjóléti szolgálatok, továbbá a falugondnokok, tanyagondnokok tevékenységével kapcsolatos bevételeket és kiadásokat ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni.

85325-5 Szociális étkeztetés (PM szakfeladat)

A szociális étkeztetésben részesülők ellátásával, az ingyen konyhák fenntartásával kapcsolatos bevételeket és kiadásokat kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85326-6 Nappali szociális ellátás (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni a nappali gondozásra szoruló időskorúak, fogyatékosok, valamint a szenvedélybetegek részére fenntartott klubok és egyéb nappali intézmények alaptevékenységével kapcsolatban felmerülő bevételeket és kiadásokat.

85327-7 Szociális foglalkoztatás (PM szakfeladat)

A megváltozott munkaképességűek, az alacsony jövedelemmel rendelkező időskorúak, a gondozásra szoruló családtagjaik miatt üzemi keretek között munkát vállalni nem tudók foglalkoztatását biztosító munkahelyek üzemeltetésével, fenntartásával kapcsolatos bevételeket és kiadásokat kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85328-8 Egyéb szociális és gyermekjóléti szolgáltatás (PM szakfeladat)

Az előző szakfeladatokba nem sorolható egyéb szállásnyújtás nélküli szociális és gyermekjóléti szolgáltatások – támogató szolgálat, közösségi ellátás, utcai szociális munka, gyermekek alternatív napközbeni ellátása – bevételeit és kiadásait kell ezen a szakfeladaton tervezni és elszámolni.

85330 Pénzbeli ellátások (PM szakágazat)

85331-1 Rendszeres szociális pénzbeni ellátások (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni az időskorúak járadékát, az ápolási díjat, a rendszeres folyósításra megállapított lakásfenntartási támogatást, a munkaképességét legalább 67%-ban elvesztett, vagy vakok személyi járadékában, vagy fogyatékosági támogatásban részesülők rendszeres szociális segélyét, az

adósságcsökkentési támogatást, valamint az egyéb a helyi önkormányzat által - szociális rendeletében - szabályozott havi rendszeres segélyezési formát.

85332-2 Rendszeres gyermekvédelmi pénzbeni ellátások (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni a családi pótlékot, a rendszeres gyermekvédelmi támogatást, a nevelési segélyt, valamint a helyi önkormányzat által - szociális rendeletében - szabályozott havi egyéb gyermekeknek járó rendszeres juttatásokat.

85333-3 Munkanélküli ellátások (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni az aktív korú munkanélküliek munkanélküli jövedelempótló támogatását, rendszeres szociális segélyét.

85334-4 Eseti pénzbeni szociális ellátások (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni az eseti folyósításra megállapított lakásfenntartási támogatást és átmeneti segélyt, temetési segélyt, valamint a helyi önkormányzat által - szociális rendeletében - szabályozott egyéb eseti segélyezési formát. Itt kell szerepeltetni továbbá az önkormányzat által méltányossági alapon kiállított közgyógyellátási igazolvány után fizetendő társadalombiztosítási járulékot, valamint a mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásait is.

85335-5 Eseti pénzbeni gyermekvédelmi ellátások (PM szakfeladat)

Ezen a szakfeladaton kell tervezni és elszámolni a rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, valamint a helyi önkormányzat által - szociális rendeletében - szabályozott egyéb gyermekeknek járó eseti juttatásokat.

2. sz. melléklet

Szolgáltatások Jegyzéke

85.3 Szociális ellátás

85.31 Szociális ellátás elhelyezéssel

- 85.31.1 Szociális ellátás elhelyezéssel
- 85.31.11 85.31.11.0 Időskorúak szociális ellátása elhelyezéssel
- 85.31.12 85.31.12.0 Testi, szellemi fogyatékosok szociális ellátása elhelyezéssel
- 85.31.13 85.31.13.0 Gyermekvédelmi ellátás elhelyezéssel
- 85.31.14 Egyéb rászorultak ellátása elhelyezéssel
 - 85.31.14.1 Hajléktalanok szociális ellátása elhelyezéssel
 - 85.31.14.2 Anyák szociális ellátása elhelyezéssel
 - 85.31.14.9 Máshova nem sorolt egyéb rászorult szociális ellátása elhelyezéssel
- 85.31.15 Egyéb szociális ellátás elhelyezéssel
 - 85.31.15.1 Menekültek szociális ellátás elhelyezéssel
 - 85.31.15.2 Fiatalkorúak javítóintézeti ellátása
 - 85.31.15.3 Pszichiátriai, szenvedélybeteg ellátása elhelyezéssel
 - 85.31.15.9 Máshova nem sorolt egyéb rászorult szociális ellátása elhelyezéssel

85.32 Szociális ellátás elhelyezés nélkül

- 85.32.1 Szociális ellátás elhelyezés nélkül
- 85.32.11 Gyermekek napközbeni ellátása
 - 85.32.11.1 Bölcsődei ellátás
 - 85.32.11.9 Egyéb napközbeni gyermekellátás
- 85.32.12 Fogyatékos gyermekek, fiatalok napközi ellátása
- 85.32.13 85.32.13.0 Gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatás
- 85.32.14 85.32.14.0 Jóléti szolgáltatás
- 85.32.15 85.32.15.0 Foglalkozási rehabilitáció
- 85.32.16 Egyéb szociális ellátás elhelyezés nélkül
 - 85.32.16.1 Idősek nappali intézményi ellátása
 - 85.32.16.2 Testi, szellemi fogyatékosok nappali ellátása
 - 85.32.16.3 Hajléktalanok nappali ellátása

- 85.32.16.4 Pszichiátriai, szenvedélybeteg nappali ellátása
- 85.32.16.5 Menekültek nappali ellátása
- 85.32.16.6 Házassági tanácsadás
- 85.32.16.9 Máshova nem sorolt egyéb rászorult szociális ellátása
elhelyezés nélkül

**3. sz. melléklet:
Az önkormányzati költségvetési beszámoló 12. űrlapja**

Önkormányzatok által folyósított ellátások részletezése

szerv megnevezése

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
PIR-törzsszám	szektor	megye	település-típus	szakágazat	űrlap	év	időszak

ezer forintban

Megnevezés	Sor-szám	Eredeti	Módosított	Teljesítés
		előirányzat		
1	2	3	4	5
Tartósan munkanélküliek rendszeres szociális segélye Szt. 37/A. § (1) bek. b)	01			
Rendszeres szociális segély Szt. 37/A. § (1) bek. a)	02			
Időskorúak járadéka Szt. 32/B. §	03			
Lakásfenntartási támogatás Szt. 38. § (2), (5) bek. (normatív)	04			
Lakásfenntartási támogatás Szt. 38. § (9) bek. b) pontja (helyi megállapítás)	05			
Adósságcsökkentési támogatás Szt. 55/A. § b) pont	06			
Ápolási díj Szt. 41. § (1) bek. (normatív)	07			
Ápolási díj Szt. 41. § (1) bek. (helyi megállapítás)	08			
Átmeneti segély Szt. 45. §	09			
Temetési segély Szt. 46. §	10			
Rendszeres gyermekvédelmi támogatás Gyvt. 19. § (normatív)	11			
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás Gyvt. 21. § (helyi megállapítás)	12			
Egyéb az önkormányzat rendeletében megállapítható juttatás	13			
Rászorultságtól függő pénzbeli szociális, gyermekvédelmi ellátások összesen (01+...+13)	14			
Természetben nyújtott lakásfenntartási támogatás Szt. 47. § (1) bek. a)	15			
Átmeneti segély Szt. 47. § (1) bek. b)	16			
Temetési segély Szt. 47. § (1) bek. c)	17			
Köztemetés Szt. 48. §	18			
Közgyógyellátás Szt. 49. §	19			
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Szt. 54. §	20			
Természetben nyújtott szociális ellátások összesen (15+...+19)	21			
Önkormányzatok által folyósított szociális, gyermekvédelmi ellátások összesen (14+20)	22			

4. sz. melléklet:
Az önkormányzati ill. intézményi költségvetési beszámoló 21. űrlapja
Kiadások tevékenységenként

□□□□□□
PIR-törzsszám

□□□□
szektor

□□□□
fejezet/megye

□□□□
cím/alcím/
település-típus

□□□□□□
szakágazat

| 2 | 1 |
űrlap

szerv megnevezése

□□□□
év

□□
időszak

ezer forintban

Kiadások megnevezése	Sor- szám	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□	□□□□□□
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Rendszeres személyi juttatások	01									
Nem rendszeres személyi juttatások	02									
Külső személyi juttatások	03									
Munkaadókat terhelő járulékok	04									
Anyag és kis értékű tárgyi eszköz, vagyon értékű jog, szellemi termék beszerzése	05									
Dologi kiadások (05 sor nélkül)	06									
Egyéb folyó kiadások	07									
Működési célú pénzeszköztátadás államháztartáson kívülre	08									
Működési célú pénzeszköztátadás államháztartáson belülre	09									
Felhalmozási célú pénzeszköztátadás államháztartáson kívülre	10									
Felhalmozási célú pénzeszköztátadás államháztartáson belülre	11									
Ellátottak pénzbeli juttatásai	12									
Támogatás és egyéb juttatás	13									
Felújítás	14									
Immateriális javak, tárgyi eszközök vásárlása, létesítése	15									

Központi beruházások felhalmozási célú pénzeszközátadásai	16									
Pénzügyi befektetések	17									
Kölcsönök nyújtása és törlesztése	18									
Pénzforgalmi kiadások (01+...+18)	19									
Pénzforgalom nélküli kiadások	20									
Költségvetési kiadások (19+20)	21									
Finanszírozás kiadásai	22									
Kiadások összesen (21+22)	23									
Intézményüzemeltetéshez kapcsolódó létszám (fő)										
költségvetési engedélyezett létszámkeret	24									
átlagos statisztikai állományi létszám	25									
Szakmai tevékenységet ellátók létszáma (fő)										
költségvetési engedélyezett létszámkeret	26									
átlagos statisztikai állományi létszám	27									

6. sz. melléklet
Egy javaslat a szakfeladat rend átalakítására a szociális intézményi ellátásoknál¹⁷
(2003.)

KÓD	ELLÁTÁS MEGNEVEZÉSE	MEGJEGYZÉSEK
85.31	Szociális ellátás elhelyezéssel	
85.31.10	Időskorúak szociális ellátása elhelyezéssel	
85.31.11	Időskorúak otthonaiban történő ellátás	
85.31.15	Időskorúak gondozóházi ellátása	Az átmeneti ellátási formákra a 15-18-as kódok adnak lehetőséget. Időskorúak gondozóháza: pl. szállást nyújtó idősök klubja.
85.31.20	Fogyatékosok szociális ellátása elhelyezéssel	
85.31.21	Fogyatékos otthoni ellátás	(felnőtt- és gyermekkorúak) A különleges gyermekotthonokat is itt kellene szerepeltetni.
85.31.22	Fogyatékosok lakóotthoni ellátása	
85.31.23	Fogyatékosok rehabilitációs intézményi ellátása	
85.31.25	Fogyatékosok gondozóházi ellátása	A 25-28 kódok alatt lehetőség az átmeneti elhelyezések megjelenítésére.
85.31.30	Gyermek- és családvédelem elhelyezéssel	
85.31.31	Gyermekotthoni ellátás	Benne: gyermekotthon, ált. iskolai diákotthon és gyermekotthon, utógondozó otthon
85.31.32	Speciális gyermekotthoni ellátás	
85.31.33	Javítóintézeti ellátás	Nem tekinthető szociális védelemnek, de itt célszerű megjeleníteni.
85.31.34	Nevelőszülői ellátás	
85.31.35	Gyermekek átmeneti otthoni ellátása	Átmeneti elhelyezés a 35-38-as kódokon.
85.31.36	Családok átmeneti otthoni ellátása	
85.31.37	Helyettes szülői ellátás	
85.31.40	Pszichiátriai betegek elhelyezése	
85.31.41	Pszichiátriai betegek intézményi ellátása	
85.31.42	Pszichiátriai betegek lakóotthoni ellátása	
85.31.43	Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézményi ellátása	
85.31.45	Pszichiátriai betegek átmeneti intézményi ellátása	Átmeneti elhelyezés a 45-48-as kódokon.
85.31.50	Szenvedélybetegek elhelyezése	
85.31.51	Szenvedélybetegek otthonában ellátás	
85.31.52	Szenvedélybetegek rehabilitációs intézményi ellátása	
85.31.55	Szenvedélybetegek átmeneti intézményi ellátása	Átmeneti elhelyezés az 55-58-as kódokon.

¹⁷ E javaslatot az ESSPROS munkacsoport és a szociális tárca szakértői szinten 2003-ban megvitatta.

85.31.60	Hajléktalanok elhelyezése	
85.31.61	Hajléktalanok otthonában ellátás	
85.31.62	Hajléktalanok rehabilitációs intézményi ellátás	
85.31.65	Hajléktalanok átmeneti ellátása	A 65-68-as kódok az átmeneti elhelyezés megjelenítésére szolgálnak.
85.31.67	Hajléktalanok éjjeli menedéknyújtása	
85.31.90	Egyéb szociális ellátás elhelyezéssel	
85.31.91	Menekültek elhelyezése	
85.31.99	Egyéb szociális elhelyezés	
85.32	Szociális ellátás elhelyezés nélkül	
85.32.10	Időskorúak ellátása elhelyezés nélkül	
85.32.11	Idősek nappali ellátása	
85.32.12	Házi segítségnyújtás	
85.32.13	Szociális étkeztetés	Ez a kettő nem kizárólag, de döntően időskorúak ellátásának tekinthető.
85.32.20	Fogyatékosok ellátása elhelyezés nélkül	
85.32.21	Fogyatékosok nappali ellátása	
85.32.30	Gyermek- és családvédelem elhelyezés nélkül	
85.32.31	Családsegítő szolgáltatások	
85.32.32	Gyermekjóléti szolgáltatás	(helyettes szülői hálózat, nappali gondoskodásgyermekéről stb.)
85.32.33	Bölcsődei ellátás	A hetes bölcsődéket is tartalmazza.
85.32.34	Családi napközi ellátás	
85.32.35	Házi gyermekfelügyelet	
85.32.37	Területi gyermekvédelmi szakszolgálat	
85.32.40	Pszichiátriai betegek ellátása elhelyezés nélkül	
85.32.41	Pszichiátriai betegek nappali ellátása	
85.32.50	Szenvedélybetegek ellátása elhelyezés nélkül	
85.32.51	Szenvedélybetegek nappali ellátása	
85.32.60	Hajléktalanok ellátása elhelyezés nélkül	
85.32.61	Nappali melegedők ellátása	
85.32.62	Népkonyhák ellátása	
85.32.90	Egyéb szociális ellátások elhelyezés nélkül	
85.32.91	Falugondnoki szolgáltatás	
85.32.92	Szociális foglalkoztatás	
85.32.99	Egyéb szociális ellátások elhelyezés nélkül	

7. sz. melléklet
Eltérések az OECD SOCX és az ESSPROS kategorizálásában

Kiadások	SOCX	ESSPROS
Valamennyi nem kötelező magán szociális kiadás	Nincs a SOCX-ben	Benne van az ESSPROS Központi Rendszerben
Foglalkozási sérülések és megbetegedések (pénzbeli)	Foglalkozási sérülések és megbetegedések	Rokkantság/Betegség funkció
Táppénz (pénzbeli)	Táppénz	Betegség funkció
Természetbeni juttatások öregségi nyugdíjasoknak	Időseknek és rokkantaknak nyújtott szolgáltatások	Öregség funkció
Természetbeni juttatások rokkant nyugdíjasoknak	Időseknek és rokkantaknak nyújtott szolgáltatások	Rokkantság funkció
Anyasági és szülői távollét	Családok pénzbeli juttatásai	Család/Gyermek funkció
Családok természetbeni juttatásai	Családi szolgáltatások	Család/Gyermek funkció
Foglalkoztatást segítő intézkedések	ALMP	Nem szerepel az ESSPROS Központi rendszerében
Rokkantak foglalkoztatását segítő juttatások (pl. védett munkahelyek)	ALMP	Rokkantság funkció
Rokkantak rehabilitációját segítő, foglalkoztatásukat segítő természetbeni juttatások	ALMP	Rokkantság funkció
Szakképzési térítések	ALMP	Munkanélküliség funkció
Végkielégítések (elbocsátási kompenzáció)	Munkanélküliség (csak ha állam nyújtja)	Munkanélküliség funkció
Állami egészségügyi kiadások	Egészség	Betegség funkció
Lakástámogatások	Lakástámogatások	Lakás funkció
Alacsony jövedelem	Egyéb előre nem látott kiadások	Társadalmi kirekesztettség és máshová nem sorolható egyéb funkció
Rezisztensek	Egyéb előre nem látott kiadások	Társadalmi kirekesztettség és máshová nem sorolható egyéb funkció

8. sz. melléklet MISSOC (A Szociális Védelem Közösségi Információs rendszere)¹⁸

A MISSOC az Európa Bizottság által ajánlott információs rendszer, amely rövid, naprakész és összehasonlító információkat nyújt a Bizottság különböző szolgáltatásainál foglalkoztatottak, a tagállamok hatóságai, a munkavállalói és a szakmai szakszervezetek valamint minden személy és intézmény számára, aki/amely érdeklődik a szociális védelem fejlődése és szervezetei iránt.

A MISSOC felépítése nem olyan, hogy statisztikai adatokkal foglalkozhatna, az általa közreadott táblázatokat és jelentéseket a luxemburgi Európai Statisztikai Hivatal által kiadott társadalombiztosításra vonatkozó statisztikai adatokkal együtt kell értelmezni.

A MISSOC az EK tagállamai szociális védelemért felelős minisztériumainak és hatóságainak képviselőiből áll, akik szoros és rendszeres munkakapcsolatban állnak egymással, összegyűjtve a különböző adatokat és előkészítve azokat az időnként megjelenő publikáció számára.

A MISSOC a következő **összehasonlító táblákat** tartalmazza a tagországok szociális védelméről:

I. A szociális védelem szervezeti felépítése

II. Finanszírozás

1. Finanszírozási elv: (- Adók - speciális adó, általános adó - Járulékok, Állami pénzeszközök, Támogatások, Biztosítási díjak)

Betegségi és anyasági ellátás (*várandósság, anyaság*)

Rokkantság

Öregségi, túlélői (özvegyi, árvasági)

Munkahelyi balesetek és foglalkozási betegségek (*baleseti táppénz, megváltozott munkaképességűek*)

Munkanélküliség

Családi járandóságok

1. Társadalombiztosítás: Járulék ráták és maximumok (Munkavállalói járulék %, Munkáltatói járulék %, összesen %, Maximum összeg Ft)
(Ld. mint fent, funkcióként)

3. Állami hatóságok részvétele a társadalombiztosításban
(Ld. mint fent, funkcióként)

4. Hosszan folyósított ellátások finanszírozási rendszerei (Folyó bevételekből történő finanszírozás - Tőkefedezet - Vegyes rendszer - Kormány finanszírozza - Speciális alapból - Egyéb megoldások)
(Ld. mint fent, funkcióként)

III. Egészségügy

Törvényalkotás:

1. Első törvény

¹⁸ Saját, nem aktualizált nyersfordítás, csak illusztrációs célt szolgál.

2. Alaptörvények (tv. címe, év, hó, nap)

Ellátásban részesülők:

1. Alkalmazási terület (személyek, akiknek ellátását a törvények szabályozzák)
2. Tagsági maximum (nincs maximálva - maximum mértéke nemzeti valutában ill. euroban)
3. Eltartottak csoportjai (mely eltartottak jogosultak az ellátásra, milyen feltételek mellett)
4. Nyugdíjasokra vonatkozó speciális szabályok (jogosultság, fizetendő járulék, térítés stb. vonatkozásában)

Feltételek:

1. Ellátásra jogosító időszak
2. A járulékfolyósítás megkezdése (a betegség kezdetétől ill. egyéb)
3. Az ellátás folyósítás időtartama

Szervezet:

1. Orvosok
 - a) Jóváhagyás
 - b) Fizetés (Milyen szabályozás alapján kapják a fizetésüket)
2. Kórházak (Kik működtetik, milyen alapon)

Ellátások:

1. Orvosválasztás és az orvos díjazása
2. A páciens hozzájárulása a gyógyítási költségekhez
3. Hospitalizáció (kórházak közötti választás lehetősége, díjfizetés a kórházi ellátásért)
4. Szanatóriumok (kell-e díjat fizetni)
5. Gyógy- és rehabilitációs kúrák
6. Fogászati kezelés
7. Gyógyszer termékek
8. Protézisek, szemüvegek, hallókészülékek
9. Egyéb ellátások

IV. Betegség - Pénzbeli ellátások

Törvényalkotás:

1. Első törvény
2. Alaptörvények

Ellátásban részesülők:

1. Alkalmazási terület
2. Tagsági maximum

Feltételek

Várakozási időszak

Ellátások:

1. Az ellátás folyósítás időtartama
2. Az ellátások összege
3. egyéb ellátások

Adózás:

1. Pénzbeli ellátások adóztatása
2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

V. Anyaság

Alkalmazási terület

1. Természetbeni juttatások (kik részesülnek benne)
2. Készpénz ellátások

Feltételek:

1. Természetbeni juttatások
2. Készpénz ellátások

Ellátások:

1. Természetbeni juttatások
2. Készpénz ellátások
 - Az ellátás jellege és folyósításának időtartama
 - Összeg

Adózás:

1. Pénzbeli ellátások adóztatása
2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

VI. Rokkantság

Törvényalkotás

1. Első törvény
2. Alaptörvény

Kockázatok, amelyekre a biztosítás fedezetet nyújt (lefedett kockázatok)

Alkalmazási terület

Feltételek:

1. Minimális munkaképtelenségi szint
2. Időszak, amelyre a biztosítás fedezetet nyújt
3. Az ellátásokra jogosító minimális biztosítási időszak

Ellátások:

1. A nyugdíj összege
2. Éves jövedelem maximum
3. Eltartottak után járó kiegészítések
 - Házastárs
 - Gyermekek
4. Korrekció
5. Egyéb ellátások

Adózás:

1. Pénzbeli ellátások adóztatása
2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

Más társadalombiztosítási ellátásokkal való összevonás

Prevenció és rehabilitáció

VII. Öregség

Törvényalkotás

1. Első törvény
2. Alaptörvény

Alkalmazási terület

Feltételek:

1. Minimális biztosítási időszak
2. Törvényes nyugdíjkorhatár

Ellátások:

1. A nyugdíj összege
2. Éves jövedelem maximum
3. Eltartottak utáni pótlékok:
 - Házastárs
 - Gyermekek
4. Korrekció
5. Korkedvezményes nyugdíj
6. Halasztás

Más nyugdíjakkal történő összevonás

Adózás:

1. Pénzbeli ellátások adóztatása
2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

VIII. Hátrahagyottak (özvegyi, árvasági)

Törvényalkotás

1. Első törvény
2. Alaptörvény

Alkalmazási terület

Feltételek:

1. Az elhalálozott biztosított személy
2. Túlélő házastárs

Ellátások:

1. Túlélő házastárs
2. Túlélő házastárs: újrarahasodás
3. Egy szülőjüket elvesztett árvák
4. Mindkét szülőjüket elvesztett árvák
5. Egyéb ellátásra jogosult személyek
6. Az összes ellátásban részesülő személy számára kifizethető maximum
7. Egyéb ellátások

Adózás:

1. Pénzbeli ellátások adóztatása
2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

IX. Munkahelyi balesetek és foglalkozási betegségek

Törvényalkotás

1. Első törvény
2. Alaptörvény

Alkalmazási terület

A biztosítással fedezett kockázatok:

1. Munkahelyi balesetek
2. A munkahely és a lakás közti utazás

Foglalkozási betegségek:

1. Jogszabályban elismert foglalkozási betegségek (prescribed diseases)
2. Feltételek

- a) Vállalat, munka
- b) A kockázatnak kitétség időtartama
- c) Biztosítási kötelezettség vállalás időtartama
- d) Bejelentési határidő

3. Vegyes rendszer

Ellátások:

1. Ideiglenes munkaképtelenség

Természetbeni juttatások:

- a) Szabad orvos- ill. kórházválasztás
- b) A költségek megfizetése és az érintett személynek a költségekhez való hozzájárulása
- c) Juttatások időtartama

Pénzbeli ellátás:

- a) Várakozási időszak
- b) Időtartam
- c) Az ellátás összege

2. Végleges munkaképtelenség

- a) Kompenzációra feljogosító minimális munkaképtelenségi szint
- b) A munkaképtelenségi szint megállapítása
- c) Felülvizsgálati lehetőség
- d) Az évjáradék számításánál figyelembe vett alapjövedelmek
- e) Összeg vagy kiszámítási képlet
- f) Kiegészítések
 - Eltartottak utáni kiegészítések
 - Pótlék más személy által nyújtott ápolásért
- g) Megváltás
- h) Összevonás új jövedelmekkel
- i) Összevonás egyéb nyugdíjakkal

4. Egyéb ellátások

Elhalálozás:

- 1. Túlélő házastárs
- 2. Anya vagy apa árvája
- 3. Mindkét szülőt elveszítő árvák
- 4. Eltartott szülők és egyéb hozzátartozók
- 5. Az összes ellátásban részesülő számára folyósítható maximum összeg
- 6. Tőkefizetés elhalálozás esetén

Korrekció

Adózás:

- 1. Pénzbeli ellátások adóztatása
- 2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

Visszatérés az aktív életbe:

- 1. Rehabilitáció, átképzés
- 2. A rokkant személyek preferenciális foglalkoztatása
- 3. Foglalkoztatási lehetőség:
 - a) Feltételek
 - b) Kompenzáció

X. Családi ellátások

Törvényalkotás

1. Első törvény
 2. Alaptörvény
- Családi támogatások
1. Jogosultság az első gyermek után
 2. Gyermek életkor-limit
 3. Havi összeg
 4. Jövedelemmel változó kiegészítések
 5. Gyermek életkorától függő kiegészítések
- Egyéb juttatások:
1. Szülési segély
 2. Egyedülálló szülő támogatása
 3. Hátrányos helyzetű gyermekek speciális támogatásai
 4. Elszállásolási támogatások és költözködési segélyek
 5. Egyéb juttatások
- Speciális esetek:
1. Munkanélküli személyek
 2. Nyugdíjasok
 3. Árvák
- Adózás:
1. Pénzbeli ellátások adóztatása
 2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható

XI. Munkanélküliség

Működő rendszerek

Törvényalkotás

1. Első törvény
2. Alaptörvény

Alkalmazási terület

Teljes munkanélküli:

1. Fő feltételek
2. Ellátásra jogosító időszak
3. Életkor maximum
4. Jövedelem teszt
5. Várakozási időszak

Ellátások:

1. Napok, amelyekre az ellátást nyújtják
2. A folyósítás időtartama
3. A kiszámítás alapját képező jövedelmek
4. Jövedelem maximum
5. Járadék ráta
6. Családi kiegészítések

Idősebb munkanélküliek és korán nyugdíjazottak ellátásai

1. Intézkedések
2. Feltételek
3. Ráták

Részleges munkanélküli:

1. A részleges munkanélküli definíciója
2. Feltételek
3. Kompenzáció

4. Összevonás

Adózás:

1. Pénzbeli ellátások adóztatása
2. Éves jövedelem felső határa, amely alatt adóelengedés v. adómérséklés alkalmazható.

XII. Megfelelő erőforrások garantálása

1. Általános, nem biztosítási alapú minimum

Megnevezése

Alaptörvény

Cél

Jogi minősítés

Elv

Jogosult személyek

Általános feltételek:

1. Időtartam
2. Nemzetiség
3. Tartózkodási hely
4. Életkor
5. Munkavégzési hajlandóság
6. Egyéb kérelmek kimerítése
7. Egyéb feltételek

A minimum meghatározása

A meghatározás szintje

Területi különbségek

A források kalkulálásának hazai egysége

Figyelembe vett források

Garantált minimum

Kategóriák

Példák

Az összegek közti kapcsolatok

Indexálás

A társadalmi és szakmai integrációt ösztönző intézkedések

Alkotmányos jogok:

1. Egészség
2. Lakhatás

Jogosultak száma

Költségek

Finanszírozás

2. Speciális, nem biztosítási alapú minimum

I. Idős kori:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

II. Rokkantság:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

III. Munkanélküliség:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

IV. Egyedülálló szülő családok:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

V. Egyéb speciális nem-biztosítási alapú minimumok

3. Minimum a társadalombiztosítási rendszerekben

I. Idős kori:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

II. Túlélők:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

III. Rokkantság:

1. Megnevezés
2. Elv

3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

IV. Munkanélküliség:

1. Megnevezés
2. Elv
3. Választható csoportok
4. A választhatóság fő feltételei
5. Fizetendő összeg
6. A juttatás összegére ható fő tényezők
7. A kedvezményezettek száma
8. Finanszírozás

XIII. Szociális védelem az önállóknál: 1. Farmerek

I. Egészség - természetbeni juttatások

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Biztosítás szabadsága a családtagok számára

Ellátások:

1. Általános
2. Járóbeteg
3. Fogászati kezelés
4. Fekvőbeteg
5. Drog
6. Gyógyszer
7. Művégtag/protézis
8. Pszichoterápia
9. Egyéb

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

II. Egészség - Pénzbeli ellátások

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Speciális feltételek
2. Természetbeni juttatások
3. Az ellátás összege
4. Folyósításának kezdete
5. Folyósításának tartama

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

III. Anyaság - természetbeni juttatások

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Biztosítás szabadsága a családtagok számára

IV. Anyaság - pénzbeli ellátások

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Speciális feltételek
2. Természetbeni juttatások
3. Az ellátás összege
4. Folyósításának kezdete
5. Folyósításának tartama

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

V. Rokkantság

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Speciális feltételek
2. Természetbeni juttatások
3. Az ellátás összege
4. Folyósításának kezdete
5. Folyósításának tartama
6. Korrekció

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

VI. Gondoskodás az idős korúakról

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Speciális feltételek
2. Általános életkor-limit
3. Előrehozott életkor-limit
4. Természetbeni juttatás
5. Ellátási összeg
6. Korrekció

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

VII. Gondoskodás a hátrahagyottakról

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Speciális feltételek
2. Természetbeni juttatások
3. Az ellátás összege
5. Folyósításának tartama
6. Korrekció

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

VIII. Munkahelyi balesetek és foglalkozási betegségek

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Természetbeni juttatások
2. Az ellátás összege

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

IX. Családi ellátások

Rendszer

1. Speciális rendszer/általános rendszer/speciális gondoskodás általános rendszeren belül
2. Speciális rendszer esetén: Kompetencia (illetékesség)

Jogi alap

Adminisztráció - felelős testület

Tagság (önkéntes vagy kötelező, egyéb tagsági feltételek)

Törvényben megszabott biztosítási időszak

Ellátások:

1. Természetbeni juttatások
2. Az ellátás összege
3. Folyósításának tartama

Finanszírozás:

1. Finanszírozási forrás (arány)
2. Ha alkalmazható, járulékok (járulékok formája, mértéke)

Mellékletek

1. Valutaárfolyamok, vásárlóerő-paritások és árindexek
2. Kulcsszavak szótára

Munkaszervezési oldalról az információs rendszer-fejlesztés legnagyobb feladatát az osztályozási rendszerek kialakítása jelenti. Különösen akkor, ha az információk ugyanazon alaphalmazból kell felépíteni az államháztartási és a statisztikai információs rendszert is. Az osztályozások kidolgozása a rendszer egészét átfogó közös feladat, mivel a módszertan kifejlesztését és karbantartását központilag kell kézben tartani, az alkalmazást, azaz az adatforrások megszervezéséről viszont hatékonyan csak az alapadatok elsődleges rögzítésekor, decentralizáltan lehet gondoskodni. Első lépésben a szóba jöhető osztályozások típusait kellene feltérképezni. Ehhez jó kiinduló pontot jelenthetnek egyfelől a jelenleg az államháztartásban használt, másfelől a nemzetközi szinten egyeztetett statisztikai osztályozások. Míg a statisztikai osztályozások kiérlelt, részletesen dokumentált módszertanon alapulnak, az államháztartási osztályozások „történelmileg képződött konstrukciók”, gyakran pillanatnyi politikai megfontolások és nem valamilyen következetes szempontok szerint csoportosítják az információkat.